

Міністерство освіти і науки України

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

ПРОГРАМА

тестового (педагогіка загальна, психологія загальна, педагогіка дошкільна, психологія дитяча) та комплексного кваліфікаційного екзаменів з фахових методик

Для студентів 4 курсу (денної та заочної форми навчання)

Галузь знань 01 «Освіта» / «Педагогіка»

Напрямок підготовки 012 Дошкільна освіта

Пояснювальна записка

Програму тестового (педагогіка загальна, психологія загальна, педагогіка дошкільна, психологія дитяча) та комплексного кваліфікаційного екзаменів з фахових методик розроблено на основі Стандарту вищої освіти України, спеціальності 012 Дошкільна освіта та Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Мета тестового та комплексного кваліфікаційного екзаменів з фахових методик: перевірка рівня засвоєння теоретичних знань, практичних умінь та навичок студентів 4 курсу (денної та заочної форми навчання) з педагогіки загальної, психології загальної, педагогіки дошкільної, психології дитячої та фахових методик.

Зміст програми розроблено за принципом інтеграції. Програма іспитів зорієнтована на основну спрямованість професійної діяльності бакалавра - вихователь дітей дошкільного віку, його основними професійними якостями є глибока обізнаність у галузі дошкільної освіти, яка забезпечує повноцінний фізичний та психічний розвиток дітей, уміння працювати з дітьми із різними індивідуальними (фізіологічними та психологічними) особливостями: діагностувати рівень їх розвитку та вихованості і відповідно до інтересів та потреб, моделювати навчально-виховний процес; здійснювати всебічний розвиток дитини в процесі організації різних видів діяльності у навчально-виховній роботі; володіти фаховими методиками; організовувати співпрацю з батьками; вивчати та впроваджувати актуальний педагогічний досвід.

Випускники бакалаврату оволодівають інтегральною, загальними та спеціальними (фаховими) компетентностями;

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей

раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психологопедагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Здатність до міжособистісної взаємодії.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові компетентності)

Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання

Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.

Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

Володіти технологіями організації розвивального предметноігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

Завдання тестового іспиту укладено за таким алгоритмом: педагогіка загальна (25 питань), психологія загальна (25 питань), педагогіка дошкільна (25 питань), психологія дитяча (25 питань), загалом у систему дистанційного навчання завантажено 400 тестів.

Кожне питання тесту оцінюється в 1 бал, з чотирьох поданих відповідей, одна правильна. Таким чином, загальна сума правильних відповідей – це відповідна оцінка випускника.

Оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти з усіх видів навчальної роботи здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС за схемою:

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
знань і вмінь студентів:**

Шкали оцінювання		
університетська	національна	шкала ЄКТС
90-100	відмінно	A
80-89	добре	B
70-79		C
60-69		D
50-59	задовільно	E
26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F

Білет комплексного кваліфікаційного екзамену з фахових методик відповідно укладено з трьох питань: 1. Теоретичне питання з фахової методики. 2 – методичне питання з іншої фахової методики. 3 – практичне питання методики. Для прикладу подаємо зразок екзаменаційного білета.

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Перший (бакалаврський рівень) вищої освіти
Спеціальність 012 Дошкільна освіта

КОМПЛЕКСНИЙ КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ІСПИТ
З ФАХОВИХ МЕТОДИК
БІЛЕТ № _

1. Поняття зв'язного мовлення і розвиток мовних функцій. Діалогічне та монологічне мовлення дошкільників.
2. Методика використання моделей та ілюстративного матеріалу для ознайомлення дошкільників з природою.
3. Скласти план-конспект заняття з ознайомлення дітей дошкільного віку з числом і цифрою 1.

Затверджено на засіданні кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

Протокол № __ від «__» _____ 2020 р.

Голова ЕК _____ Н.С.Кравець

Завідувач кафедри _____ Н.В.Лисенко

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

- «відмінно» - студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- «добре» - студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

- «задовільно» - студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

- «незадовільно» - студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Система оцінювання така:

1 питання екзаменаційного білета -30 балів; 2 питання екзаменаційного білета -30 балів; 3 питання екзаменаційного білета -40 балів.

За одержаними результатами комісія ухвалює висновок про відповідність (невідповідність) підготовки випускника та присвоює кваліфікацію «Вихователь дітей дошкільного віку». Рішення екзаменаційної комісії фіксується у протоколі та заноситься до залікової книжки.

ЗМІСТ ТЕСТОВОГО ЕКЗАМЕНУ З ПЕДАГОГІКИ ЗАГАЛЬНОЇ, ПСИХОЛОГІЇ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ДОШКІЛЬНОЇ, ПСИХОЛОГІЇ ДИТЯЧОЇ

ПЕДАГОГІКА ЗАГАЛЬНА

Тема 1. Загальні основи педагогіки.

Вступ до курсу. Загальна педагогіка як навчальний предмет. Педагогічна діяльність і педагогічні науки. Мета та завдання педагогіки загальної як навчального предмету. Особливості його вивчення.

Педагогіка як наука. Загальна характеристика педагогіки як науки. Визначення педагогіки як науки. Об'єкт, предмет, дослідження педагогіки. Функції, мета, завдання педагогіки на сучасному етапі. Методологічні засади, теоретична та джерельна база педагогіки. Структура сучасної педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Розвиток, формування виховання як базові поняття в педагогіці. Поняття розвитку особистості в педагогіці. Рушійні сили і закономірності розвитку особистості. Індивідуальні особливості розвитку особистості. Поняття формування особистості в педагогіці. Чинники формування особистості. Роль спадковості в формуванні та розвитку особистості. Вплив середовища на формування особистості. Поняття виховання в педагогіці.

Основні поняття педагогіки. Освіта, навчання як педагогічні категорії. Знання як поняття в педагогіці. Поняття уміння і навички в педагогічній науці. Тракткування понять компетенції, компетентності в сучасній педагогіці.

Вікова періодизація в педагогіці. Роль та значення вікової періодизації в педагогічній теорії та практиці. Класики педагогіки провіковий підхід. Критерії та показники вікової періодизації. Педагогічна характеристика вікових періодів. Явище акселерації в розвитку дітей і молоді. Кризові періоди розвитку особистості.

Наукове дослідження в педагогіці. Роль та значення науково-педагогічного дослідження. Загальна характеристика науково-педагогічного

дослідження: суть, визначення, види дослідження. Логіка, етапи науково-педагогічного дослідження. Вимоги до науково-педагогічного дослідження.

Методи науково- педагогічного дослідження. Загальна характеристика, класифікація методів науково-педагогічного дослідження. Загальнонаукові методи дослідження в педагогіці. Педагогічні методи збору дослідницького матеріалу: педагогічне спостереження, опитування, експеримент, вивчення передового досвіду роботи, вивчення педагогічної документації, інше. Методи обробки даних, одержаних у ході педагогічного дослідження.

Тема 2.Дидактика.

Теоретичні основи дидактик. Дидактика в історичній ретроспективі. Загальна характеристика дидактики як науки. Визначення дидактики. Об'єкт, предмет, проблеми дослідження дидактики. Мета, завдання, функції дидактики. Основні поняття дидактики.

Навчання як дидактична категорія.Суть понять навчання, процес навчання, навчальний процес, освітній процес. Учасники освітнього процесу. Структура навчального процесу.

Закономірності, принципи навчання. Закономірності навчання, їх характеристика. Принципи навчання, їх класифікація та характеристика. Взаємозв'язок закономірностей і принципів навчання.

Зміст освіти як дидактична категорія. Суть та основні компоненти змісту освіти. Нормативні документи що визначають зміст освіти: державний стандарт освіти, освітні програми, навчальні плани, програми дисциплін. Підручник, як виразник змісту освіти та засіб навчання. Шляхи та проблеми оновлення змісту освіти в умовах реалізації концепції НУШ.

Дидактичні методи.Суть, роль та значення методів навчання їх функції. Структура методів навчання. Класифікація методів навчання. Характеристика методів навчання на основі дидактичної мети навчального заняття. Характеристика методів навчання за джерелами одержання знань. Вербальні методи навчання. Ілюстративно-демонстраційні методи навчання. Практичні методи навчання. Бінарний підхід при класифікації методів навчання. Інтерактивні методи навчання. Технологія вибору методів навчання.

Контроль за якістю освіти як дидактична проблема. Суть, завдання, функції та об'єкт контролю за якістю освіти. Принцип, види контролю навчальних досягнень здобувачів освіти. Методи контролю навчальних досягнень. Дидактичні вимоги до оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти.

Форми навчання. Суть, функції уроку. Типи уроків: класифікація, характеристика основних типів уроку. Загальне та специфічне в структурі уроків різного типу. Дидактичні вимоги до сучасного уроку. Дидактичні інновації на сучасному етапі. Практикуми, семінари, лабораторні заняття в умовах шкільної освіти.

Засоби навчання. Суть і види засобів навчання. Сучасні технічні засоби навчання, їх характеристика. Педагогічні основи комп'ютеризації навчання. Використання інформаційно-комунікативних технологій в освітньому процесі закладів освіти. Основи медіадидактики.

Дидактичні інновації в умовах реалізації концепції НУШ.

Позаурочні форми навчання. Факультативні заняття в позаурочній навчальній діяльності. Навчальні екскурсії: мета, завдання, види, вимоги, етапи проведення. Предметні гуртки як засіб задоволення пізнавальних інтересів здобувачів освіти. Домашня навчальна робота: мета, види, організаційно-дидактичні вимоги, правила робота над домашніми навчальними завданнями. Самоосвіта, самостійна навчальна робота: цілі, завдання, види самостійної навчальної роботи.

Тема 3. Теорія і методика виховання.

Теоретичні основи процесу виховання. Виховання особистості як педагогічна категорія. Суть процесу виховання, його структура, рушійні сили. Етапи процесу виховання. Оновлення мети та завдань національного виховання в сучасних умовах. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання.

Закономірності, принципи виховання. Основні закономірності процесу виховання, їх характеристика. Поняття «принципи виховання» в сучасній педагогіці. Класифікація принципів виховання. Характеристика основних

принципів виховання. Оновлення принципів національного виховання на сучасному етапі.

Зміст, основні напрямки національного виховання в системі освіти України. Суть змісту виховання в сучасній системі освіти України.

Система актуальних завдань та напрямів виховного процесу.

Розумове (інтелектуальне) виховання: суть, мета, завдання, зміст, форми, методи, проблеми. Національно-патріотичне виховання: суть, мета, завдання, зміст, форми, методи, проблеми. Моральне виховання: суть, мета, завдання, зміст, форми, методи, проблеми. Правове виховання. Формування культури поведінки та свідомої дисципліни. Художньо-естетичне виховання: суть, мета, завдання, зміст, форми, методи, проблеми. Трудове, економічне виховання. Профорієнтаційна робота. Фізичне виховання: суть, мета, завдання, зміст, форми, методи, проблеми. Військово-патріотичне виховання. : суть, мета, завдання, зміст, форми, методи, проблеми. Екологічне виховання.

Натуралістична робота в закладах освіти. Система туристично-краєзнавчої роботи в закладах освіти.

Методи виховання та перевиховання. Суть поняття методу виховання. Класифікація та характеристика основних груп методів виховання.

Форми виховної роботи з дітьми і молоддю. Суть, класифікація форм виховної роботи. Характеристика основних позакласних та позашкільних форм виховної роботи.

Тема 4. Актуальні проблеми теорії управління системою освіти України на сучасному етапі.

Сучасне законодавчо-правове забезпечення системи освіти України. Структура системи освіти України. Принципи управління. Суть та проблеми розвитку ступеневої освіти України. Концепція НУШ: суть, основні положення, проблеми реалізації.

Література

1. Конституція України. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство. Київ, 2005.
2. Закон України «Про освіту». Київ, 2017.

3. Закон України «Про загальну середню освіту.» Київ., 2005.
4. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство. Київ, 2005.
5. Закон України «Про позашкільну освіту». Відомості Верховної Ради України, 2000, № 46.
6. Концепція національного виховання. Рідна школа. 1995. №6.
7. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти. Інформаційний збірник наказів МО України. 1996. №13
8. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 16. 06. 2015 р. № 641
9. Державний стандарт початкової освіти .Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87
- 10.Вишневецький О. Теоретичні основи національного виховання: В 2 т. Дрогобич: «Коло», 2005.
- 11.Волкова Н.П Педагогіка. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, Видавничий центр «Академія», 2001
- 12.Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва. Київ,1993. .
- 13.Кондрашова Л.В., Пермяков О.А., Зеленкова Н.І., Лавретина Г.Ю. Педагогіка в запитаннях і відповідях: Навч.посіб. Київ: Знання, 2006. 252с
- 14.Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. Київ:Знання-Прес, 2008.447с.
- 15.Марушкевич А.А., Постовий В.Г., Алексеєнко Т.Ф. Родинна педагогіка. Навч.-метод. посіб. Київ: 2002.
- 16.Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навч.посіб. 3-є видання, доповнене. Київ, 2001.
- 17.Нісімчук А.С. Педагогіка: Підручник. Київ: Атіка, 2007. 344с
- 18.Падалка О.С., Нісімчук А.М. та ін. Педагогічні технології: Навчальний посібник для вузів. Київ,1995.
- 19.Педагогічна майстерність учителя: навч. посіб. / за ред. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. Харків: ОВС, 2016. 224 с.

20. Стельмахович М.Г. Теорія і практика українського національного виховання. Івано-Франківськ, 1996.
21. Теоретичні основи педагогіки / За ред. Вишневський О. Дрогобич: «Коло», 2001. 265с.
22. Фіцула М.М. Педагогіка. Навч. посіб. для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Київ, Видавничий центр «Академія», 2002.
23. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посіб. Київ: Либідь, 2002.

ПСИХОЛОГІЯ ЗАГАЛЬНА

Тема 1. Психологія як наука

Історичні етапи розвитку психології. Предмет і завдання психології як науки. Загальнопсихологічні категорії.

Тема 2. Історія розвитку психіки

Поняття про свідомість, її особливості та функції. Структура свідомості. Рівні вияву психіки людини. Філогенетичні та онтогенетичні чинники формування свідомості.

Тема 3. Поняття про відчуття

Класифікація різновидів відчуттів. Характеристика основних відчуттів людини. Властивості й загальні закономірності відчуттів

Тема 4. Сприймання як процес.

Етапи сприймання, його особливості. Властивості сприйняття. Основні типи сприймання.

Тема 5. Психологія пам'яті Загальна характеристика пам'яті.

Поняття про пам'ять. Види пам'яті, їх особливості. Характеристика індивідуальних процесів пам'яті. Базові принципи організації пам'яті.

Тема 6. Психологія уваги. Поняття про увагу, її критерії та функції.

Теорії та фізіологічні основи уваги. Властивості уваги, їх розвиток.

Тема 7. Поняття про мислення, його особливості.

Розумові дії та операції мислення. Форми та види мислення. Індивідуальні особливості мислення.

Тема 8. Психологія інтелекту.

Проблема визначення інтелекту. Тестологічний підхід до дослідження інтелекту. Експериментально-психологічні теорії інтелекту.

Тема 9. Поняття про уяву, її функції та особливості

Види уяви, їх характеристика. Фізіологічні основи процесів уяви. Форми уяви.

Тема 10. Поняття про емоції та почуття, їх особливості.

Функції емоцій та почуттів. Фізіологічні основи переживання людиною емоцій та почуттів

Тема 11. Вияви емоцій та почуттів.

Види емоцій та почуттів. Вищі почуття. Форми переживання емоційних станів людиною.

Тема 12. Поняття про волю як психологічну категорію, її функції.

Філософські основи вольової регуляції. функції волі. Аналіз вольових дій. Вольові якості особистості.

Тема 13. Поняття про особистість як центральну психологічну категорію.

Співвідношення понять "індивід", "людина", "суб'єкт", "індивідуальність". Структура особистості. Особистість як суб'єкт і об'єкт міжіндивідуальних взаємин. Чинники формування особистості.

Тема 14. Поняття про самосвідомість, її функції та структура.

Самооцінка. її види та механізми формування. Поняття про рівень домагань. Психологічний захист, його призначення та види.

Тема 15. Активність і діяльність, поняття про діяльність, її функції.

Засоби діяльності. Механізм формування навички. Основні види діяльності.

Тема 16. Поняття про спілкування, його структура.

Види спілкування: альтернативні підходи. Засоби та функції спілкування. Конфлікти в спілкуванні, їх причини та способи реагування.

Тема 17. Поняття про темперамент, критерії темпераменту.

Тип вищої нервової діяльності та темперамент. Психологічна характеристика типів темпераменту.

Тема 18. Поняття про характер. Історія його вивчення.

Фізіологічні основи характеру. Структура рис характеру та його виразні ознаки. Акцентуації характеру.

Механізми формування характеру людини в онтогенезі.

Тема 19. Поняття про задатки і здібності, їх природу.

Види здібностей та рівні їх прояву. Механізми розвитку здібностей.

Література:

1. Барабаншиков В.А. Психология восприятия: Организация и развитие перцептивного процесса. – М.: Когито-Центр; Высшая школа психологии, 2006. – 240 с.
2. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник для педагогічних спеціалізованих вузів / М.Й.Варій. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 968 с.
3. Введение в психологию: учебник для студентов университетов / Р.Л.Аткинсон, Р.С.Аткинсон, Э.Е.Стим и др. – СПб.: «Прайм-ЕВРОЗНАК», 2003. – 672 с.
4. Дрозденко К.С. Загальна психологія в таблицях і схемах: Навч. посіб. для вузів / Глухівський держ. пед. унів-т. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.
5. Дубравська Д.М. Основи психології: Навч. посіб. для вузів. – Львів: «Світ», 2001. – 280 с.
6. Загальна психологія: Підруч. для вузів / За заг. ред. С.Д.Максименка. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 688 с.
7. Загальна психологія: Підруч. для вузів / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2005. – 464 с.
8. Жинкин Н.И. Речь как проводник информации. – М.: Наука, 1982. – 159 с.
9. Когнитивная психология: Учеб. для вузов / Под ред. В.Н.Дружинина, Д.В.Ушакова. – М.: ПЕР СЭ, 2002. – 480с.
10. Корольчук М.С. Психологія: схеми, таблиці, опорні конспекти, методики: Навч. посіб. для вузів / М.С.Корольчук, В.М.Крайнюк, В.М.Марченко. – К.: Ельга, 2005. – 320 с.
11. Кузнецов М.А. Эмоциональная память. – Х.: Крок, 2005. – 568 с.
12. Макарова Л.Л., Синельников В.М. Загальна психологія: Навч. посіб. для вузів / Макіївський економіко-гуманітарний інститут. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 200 с.
13. М'ясоїд П.А. Загальна психологія. – К.: Вища школа, 2000. – 480 с.
14. Основи психології: Навч. посіб. / А.І.Веракіс, Ю.І.Завалевський, К.М.Левківський. – К.: Видавництво навчальної літератури, 2005. – 416 с.
15. Психологія / За ред. Ю.Л.Трофімова. – К.: Либідь, 2001. – 560 с.

- 16.Холодная М.А. Психология интеллекта. Парадоксы исследования. – СПб.: Питер, 2002. – 272 с.
- 17.Цимбалюк І.М. Психологія: Навч. посіб. для вузів / І.М.Цимбалюк. – К.: Професіонал, 2006. – 576 с.

ПЕДАГОГІКА ДОШКІЛЬНА

Змістовий модуль 1. Загальні засади дошкільної педагогіки

Тема 1. Педагогіка - наука про виховання

Дошкільна педагогіка як наука, її становлення й розвиток на різних історичних етапах цивілізації людського суспільства. Категоріально-понятійний апарат сучасної дошкільної педагогіки, внесок провідних учених в її становлення й розвиток. Предмет дошкільної педагогіки як галузі педагогічних знань про дитину. Розвиток теорії та практики дошкільного виховання, його актуальні проблеми й перспективи.

Тема 2. Розвиток суспільного дошкільного виховання

Розвиток суспільного дошкільного виховання на ранніх етапах історії людства. Видатні вчені минулого й сучасності про суспільне дошкільне виховання. Суспільне дошкільне виховання в Україні (поч. ХХ ст.).

Тема 3. Дошкільне виховання за рубежом.

Актуалізація проблем дошкільного виховання в різних країнах світу на сучасному етапі. Огляд стану теорії та практики дошкільного виховання тих освітніх системах країн світу.

Тема 4. Початкова освіта за рубежом.

Актуальні проблеми розвитку шкільної освіти. Шляхи підвищення якості освіти. Принципи організації початкової освіти за рубежом. Особливості стану початкової освіти в зарубіжних країнах.

Тема 5. Вікова періодизація та розвиток особистості дошкільника.

Проблема рівнів розвитку. Суперечності та кризові явища в розвитку, періоди розвитку. Вікова періодизація. Рівномірність розвитку дитини. Вундеркінди. Проблеми акселерації розвитку.

Тема 6. Своєрідність періоду раннього дитинства.

Загальні закономірності фізичного і психічного розвитку дітей раннього віку. Особливості вищої нервової діяльності дітей, утім дітей з ООП. Педагогічні правила виховання на етапі раннього дитинства, утім дітей з ООП. Організація навчання в ранньому віці.

Тема 7. Особистість дитини як об'єкт і суб'єкт виховання.

Напрями освітньо-виховної роботи як запорука особистісного зростання дошкільника. Суть та засоби реалізації методики з виявлення та розвитку в дітей особистісних орієнтацій. Гуманістичні принципи виховання особистості дошкільника. Категоріально-понятійний апарат сучасної дошкільної педагогіки, внесок провідних учених в її становлення й розвиток.

Тема 8. Вплив норми и відхилення від норми розвитку на організацію навчально-виховного процесу в дошкільному навчальному закладі.

Норма й відхилення. Зміст понять та їх характеристика в періоді дошкільного дитинства. Типи відхилень у розвитку дітей дошкільного віку. Теорії відхилень та їх регулятивно-правові функції в теорії сучасного дитинства.

Тема 9. Соціалізація шестирічок як соціально-педагогічне явище.

Про поняття "соціалізація" утім дітей з ООП. Сутність соціалізації. Етапи соціалізації. Фактори соціалізації. Агенти соціалізації. Засоби ініціалізації. Механізми соціалізації. Складові чинники процесу соціалізації.

Змістовий модуль 2. Педагогічні основи організації і змісту ігрової діяльності дошкільників

Тема 1. Гра.

Характеристика гри як діяльності. Вплив гри на розвиток дітей дошкільного віку. Види ігор. Сюжетно-рольова гра і передумови її виникнення та розвитку. Структурні компоненти сюжетно-рольової гри та їх зміни впродовж дошкільного дитинства.

Тема 2. Гра - провідна діяльність дошкільника.

Роль гри у виховному процесі закладів дошкільної освіти, в дошкільному дитинстві. Гра та етапи її розвитку. Організація самостійної ігрової діяльності дітей. Планування і керівництво грою дошкільників.

Тема 3. Дидактичні ігри дітей дошкільного віку.

Педагогіка дидактичної гри. Визначальні функції дидактичної гри. Основні види дидактичних ігор. Структура дидактичної гри. Методика організації та керівництва дидактичною грою в різних вікових групах ЗДО.

Тема 4. Комп'ютерні ігри.

Комп'ютерні ігри, їх значення для розвитку особистості. Дослідження гри зарубіжними і вітчизняними вченими. Класифікація комп'ютерних ігор за жанрами. Поняття про інформаційну культуру. Принципи систематизації дитячих освітніх комп'ютерних ігор. Місце комп'ютерних ігор в педагогічному процесі ЗДО. Основні напрями впровадження ІТ в ЗДО. Гігієнічні правила роботи дітей із використанням комп'ютера.

Тема 5. Народна гра.

Вплив народних ігор на розвиток дітей дошкільного віку. Види народних ігор. Вимоги до організації і проведення народних ігор у сучасних ЗДО.

Тема 6. Рухлива гра.

Характеристика рухливих ігор. Її вплив на виховання дітей. Класифікація ігор. Організація і методи проведення рухливих ігор в різних вікових групах ЗДО. Методика керівництва рухливими іграми на заняттях і у повсякденному житті.

Тема 7. Розвивальна гра.

Характеристика розвивальної гри. Її вплив на виховання дітей дошкільного віку. Організація і методи проведення розвивальних ігор. Методичне керівництво розвивальними іграми дітей різних вікових групах.

Тема 8. Іграшка. Її класифікація.

Цінність іграшки в педагогічному процесі ЗДО. Сучасна класифікація іграшки. Історія розвитку іграшки в процесі еволюції суспільства. Історія народної іграшки в Україні.

Змістовий модуль 3. Основні складові всебічного розвитку дитини на етапі дошкільного дитинства

Тема 1. Основи морального виховання. реалізація індивідуального підходу до соціально-морального розвитку дитини.

Особливості морального виховання дітей дошкільного віку (утім з ООП).

Формування моральних уявлень й моральної поведінки різних вікових груп.

Засоби й умови морального виховання. Характеристика процесу і змісту морального виховання дітей дошкільного віку.

Тема 2. Виховання культури поведінки в дітей дошкільного віку.

Поняття про дисциплінованість і культуру поведінки. Своєрідність вияву дисциплінованості дітей в дошкільному віці. Норми поведінки дітей дошкільного віку. Умови виховання дисциплінованості та культури поведінки в дошкільному віці. Методика виховання дисциплінованості та культури поведінки у різних видах діяльності.

Тема 3. Розумове виховання і навчання. психолого-педагогічні основи сенсорного виховання.

Поняття про розумовий розвиток і розумове виховання. Сучасні психолого-педагогічні дослідження проблеми. Сенсорне виховання - складова частина розумового виховання. Психолого-педагогічні основи сенсорного виховання. Завдання, методи, зміст і засоби розумового виховання дітей дошкільного віку.

Тема 4. Виховання розумової активності в дітей дошкільного віку.

Розвиток мислительної діяльності дітей дошкільного віку, утім дітей з ООП
Становлення мовленнєвої діяльності дошкільників. Виховання допитливості й пізнавальних інтересів дітей дошкільного віку. Формування у дітей різних вікових груп системи знань про соціальне і природне довкілля

Тема 5. Естетичне виховання дітей дошкільного віку.

Особливості естетичного становлення особистості в дошкільному віці.

Соціальні функції естетичного виховання. Сутність естетичного виховання в сензитивному періоді формування особистості. Мета і завдання естетичного виховання. Методи естетичного виховання та їх реалізація в різних формах організації діяльності дітей

Тема 6. Економічне виховання дітей дошкільного віку.

Мета та шляхи засвоєння економічних знань дітьми дошкільного віку

Економічне виховання дітей ЗДО за рубежом. Важливість економічного виховання дошкільників на сучасному етапі. Авторські програми економічного

виховання дітей. Методика реалізації завдань економічного виховання дітей дошкільного віку.

Тема 7. Статеве виховання в умовах сім'ї та ЗДО.

Актуальні аспекти статевого виховання дітей дошкільного віку. Соціальні стандарти статевої поведінки, зміст і принципи статевої освіти дітей в різних групах. Особливості формування статевої самосвідомості в дошкільному віці. Програма статевого виховання дітей дошкільного віку.

Тема 8. Захист прав і правове виховання дітей дошкільного віку

Ретроспектива проблеми і сучасні тенденції правового виховання дошкільників, його функції. Місце правового виховання в становленні особистості. Специфіка правового виховання дошкільників, умови його забезпечення в ДНЗ та сім'ї. Завдання правового виховання дітей в ЗДО. Єдність закладів дошкільної освіти й сім'ї у розв'язанні завдань правового виховання дітей.

Тема 9. Трудове виховання дітей дошкільного віку.

Сутність трудового виховання дошкільників. Завдання трудового виховання в ЗДО. Види праці дітей різних вікових груп. Форми організації трудової діяльності в дошкільному віці.

Змістовий модуль 4. Навчання дітей дошкільного віку

Тема 1. Загальні основи дошкільної дидактики.

Особливості навчання дітей дошкільного віку. Зміст навчання дітей дошкільного віку, утім з ООП. Принципи і типи навчання дітей дошкільного віку у сучасних ЗДО.

Тема 2. Методи і форми організації навчальної діяльності в сучасних ЗДО.

Особливості використання різних методів навчання дітей дошкільного віку. Форми організації навчальної діяльності дітей в різних вікових групах ЗДО. Типи і види занять. Особливості їхньої структури. Методика організації занять в різних вікових групах сучасних ЗДО.

Змістовий модуль 5. Взаємодія дошкільного навчального закладу, сім'ї та школи на сучасному етапі

Тема 1. Педагогічний процес у дошкільному навчальному закладі.

Закономірності педагогічного процесу. Структура педагогічного процесу. Розвивальне середовище як складова педагогічного процесу. Планування педагогічного процесу. Особливості планування педагогічного процесу у різновікових групах ЗДО.

Тема 2. Вплив взаємодії сім'ї і ЗДО на розвиток дітей дошкільного віку.

Сім'я, її функції та виховний вплив на дітей дошкільного віку. Типи сімей та сімейного виховання. Вихователь і батьки, мотиви і форми взаємодії на сучасному етапі. Умови правильного виховання у сім'ї. Педагогічна освіта батьків.

Тема 3. Сутність і зміст наступності в роботі ЗДО та школи. поняття готовності дітей до шкільного навчання.

Поняття готовності дітей до шкільного навчання. Прогресивні ідеї в історії педагогіки та у сучасних дослідженнях про підготовку дітей до навчання в школі. Загальна і спеціальна підготовка дітей до школи. Основні завдання наступності у навчанні і виховання дітей в ЗДО і ЗОШ першого ступеня. Формування передумов навчальної діяльності дітей в педагогічному процесі ЗДО. Забезпечення наступності у методах і формах навчання. Форми взаємодії ЗДО та ЗОШ першого ступеня.

Література

1. Алексеєнко Т.Ф. Педагогічні проблеми молодшої сім'ї. –К., 1997.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К.: Освіта, 1999, 2012.
3. Декларація прав дитини. Виховна робота в закладах освіти в Україні. – Випуск 2. – К.: Освіта, 1998
4. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2-х кн. –К., 2003.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004. –352 с.
6. Дитина в дошкільні роки : Комплексна освітня програма / наук. кер. К. Л. Крутій: Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/13programa-ditina-v-doshkilni-roki.pdf>
7. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. І.

- Богданець-Білоskalенко (та ін.). – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.
8. Лисенко Н. В., Кирста Н. Р., Лазарович Н.Б. Педагогіка українського дошкілля: У 3 ч.: Навчальний посібник. /За ред. Н. В. Лисенко – К.: Видавничий дім «Слово», 2016.– Ч. 3.- 376 с.
 9. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкілля: У 2 ч.: Навч.-метод. посіб. – К.: Вища шк., 2005. – Ч. 2. ... с.
 - 10.Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкілля: Навчально-методичний посібник. Івано Франківськ: Плай, 2001. - 208 с.
 - 11.Лисенко Н.В. Етнопедагогіка дитинства. Навчально-методичний посібник К.: Видавничий Дім «Слово», 2011 – 720 с.
 - 12.Лазарович Н.Б. Дитинство в наукових теоріях і практиці: методичні рекомендації з навчальної дисципліни. - Івано-Франківськ, 2013. – 50 с.
 - 13.Лазарович Н. Обдарованість у дошкільному віці: Навчально- методичний посібник. – Берегово, ПНВЗ «Галицька академія», 2009. – 220с.
 - 14.Національна програма "Діти України". Виховна робота в закладах освіти в Україні. -Випуск 2. -К.: Освіта, 1998. -С.116-145.
 - 15.Наступність дошкільного навчального закладу і початкової школи в етнічному вихованні дітей: навчально-методичний посібник /В.І.Кононенко, Н.В.Лисенко, І.М.Шоробура [та ін.];за ред.проф.Н.Лисенко. – К. ; Івано-Франківськ, 2010. – 256 с
 - 16.Методика виховання дисциплінованості та культури поведінкиБех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-методичний посібник. –К.: ІЗМН, 1998. –204 с.
 17. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні:Науково-методичний посібник/Наук. ред. О.Кононко. –К.: ред. журн. “Дошкільне виховання”, 2003. –249 с.
 - 18.Особистісно орієнтована дошкільна освіта дітей 3-бр. // "Перші кроки"програма для дітей та їх сімей. - 1997.
 19. Поніманська Т.І., Дичківська І.М. Дошкільна педагогіка. Практикум. –К.: Видавничий “Дім” Слово, 2004. –352 с.

20. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. –К., 1998.
21. Рогальська Н.В. Розвиток надбань української народної педагогіки та їх використання в сучасному дошкільному закладі. К., Міленіум. 2005.
22. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. –К., 1985.
23. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. – К. : Українська академія дитинства, 2017. – 80 с.
24. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» (нова редакція): У 2 ч. / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова, та ін.; наук. Кер. О. Л. Кононко. – К.: ТОВ «МЦФЕР- Україна», 2014.
25. Світ дитинства: Комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів / упоряд: О. М. Байєр, Л. В. Батліна, А. М. Богуш та ін.; наук. керівник акад. А. М. Богуш. – Тернопіль: Мандрівець, 2015. – 200 с.
26. Улюкаєва І.Г. Історія дошкільної педагогіки: підручник/ І.Г. Улюкаєва.- К.: Видавничий дім «Слово», 2016.-424с.
27. Хрестоматі з історії дошкільної педагогіки: Навч. посіб./ Від упорядників, вступні нариси та упорядкув. З.Н. Борисової, В.У. Кузьменко; За заг. ред. З.Н. Борисової.- К.: Вища шк; 2004. -511с.

ПСИХОЛОГІЯ ДИТЯЧА

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи дитячої психології

Тема 1. Предмет, завдання і методи дитячої психології як науки.

Дитяча психологія у системі гуманітарних наук. Роль дитячої психології у діяльності вихователя дошкільного навчального закладу. Методологічні принципи вивчення психіки дитини. Методи науково-психологічного вивчення дітей. Спостереження у дитячій психології і його види. Експеримент і його види у дитячій психології. Бесіда у дитячій психології. Аналіз продуктів діяльності у дитячій психології. Тестування у дитячій психології. Соціометричний метод у дитячій психології. Застосування методів дослідження вихователем дошкільного навчального закладу.

Тема 2 . Історія становлення і розвитку дитячої психології.

Зародження знань про психічний розвиток дитини у філософії та природознавстві. Дитяча психологія у Радянському Союзі. Дитяча психологія в Україні. Передісторія дитячої психології в Україні. Розвиток дитячої психології в Україні у XIX-XX ст. Основні теорії психічного розвитку дитини за кордоном.

Тема 3. Фактори і закономірності психічного розвитку дітей дошкільного віку.

Роль біологічних і соціальних факторів у психічному розвитку дитини. Основні концепції психічного розвитку дитини. Психічний розвиток як засвоєння суспільно-історичного досвіду. Роль навчання і виховання у передаванні суспільного досвіду. Спадкові особливості і вроджені властивості організму як передумови психічного розвитку дитини. Вплив соціальних умов життя на психічний розвиток дитини. Основні закономірності психічного розвитку. Діяльність як детермінанта психічного розвитку дитини. Провідні види діяльності дитини. Роль навчання у психічному розвитку дошкільника. Зони найближчого розвитку дитини. Навчання і сензитивні періоди розвитку психіки дитини. Розвивальне навчання дітей.

Тема 4 . Періодизація вікового розвитку.

Поняття віку. Принципи і критерії вікової періодизації. Засади періодизації психічного розвитку дітей дошкільного віку. Періоди психічного розвитку у дитячому віці. Авторські вікові періодизації Л.С.Виготського, Д.Б.Ельконіна, А.В.Петровського, Е.Еріксона. Індивідуально-психологічні відмінності дітей.

Тема 5. Пренатальний розвиток як початок людського життя.

Пренатальний розвиток. Загальні тенденції пренатального розвитку. Фази пренатального розвитку. Початок психічного життя. Філософія вагітності. Підготовка сім'ї до народження дитини. Чинники формування материнської прив'язаності. Характеристика тератогенів.

Тема 6. Психічний розвиток дитини у фазі новонародженості.

Ситуація дозрівання і розвитку новонародженого. Характеристика умовних і безумовних рефлексів. Розвиток емоційної та рухової сфери новонародженого. Психосенсорний розвиток новонародженого. Криза новонародженості. Комплекс пожвавлення.

Тема 7. Психологія немовляти.

Соціальна ситуація розвитку немовляти. Безпосередньо-емоційне спілкування, як провідний вид діяльності в період немовляти. Пізнавальний розвиток немовляти. Взаємодія немовляти з предметами й оточуючими людьми. Новоутворення періоду немовляти. Криза першого року життя.

Тема 8. Психологія періоду раннього дитинства.

Ранній вік і його значення у подальшому розвитку дитини. Соціальна ситуація розвитку у ранньому дитинстві. Роль ходьби у психічному розвитку дитини. Формування предметної діяльності у ранньому дитинстві. Перехід від маніпулювання до предметних дій. Етапи формування в ранньому дитинстві співвідносних і знаряддєвих дій. Особливості предметної діяльності у ранньому дитинстві. Зародження нових видів діяльності у ранньому дитинстві. Формування психологічних передумов ігрової діяльності. Виникнення зображувальної діяльності. Розвиток спілкування з дорослими і однолітками. Розвиток мовлення дитини раннього віку. Ранній вік як сензитивний період розвитку мовлення. Розуміння мовлення дорослих у ранньому дитинстві. Формування активного мовлення дитини. Новоутворення пізнавальної сфери у

період раннього дитинства. Розвиток сприймання і виникнення уявлень про властивості предметів. Розвиток мислення у ранньому дитинстві. Розвиток пам'яті у ранньому дитинстві. Особливості уваги у ранньому дитинстві. Виникнення уяви у ранньому дитинстві. Передумови формування особистості у ранньому дитинстві. Психологічна характеристика поведінки дитини раннього віку. Розвиток самосвідомості у ранньому дитинстві. Особливості перших уявлень про себе у ранньому дитинстві. Ім'я і його значення у ранньому дитинстві. Криза трьох років.

Змістовий модуль 2. Психологія пізнавальних процесів дошкільника

Тема 9. Психологічна характеристика діяльності дитини дошкільного віку.

Соціальна ситуація розвитку у дошкільному віці. Загальна характеристика ігрової діяльності дошкільника. Сюжетно-рольова гра як провідна діяльність дошкільника. Розвиток сюжетно-рольової гри у дошкільному віці. Роль дорослих у розвитку ігрової діяльності дошкільника. Види ігрової діяльності дошкільника і їх роль у психічному розвитку. Значення гри для психічного розвитку дошкільників. Види іграшок і їх вплив на психічний розвиток дитини дошкільного віку. Розвиток зображувальної діяльності у дошкільному віці. Малювання і стадії його розвитку у дошкільному віці. Розвиток графічних образів у дошкільному дитинстві. Утворення графічних шаблонів у зображувальній діяльності дошкільника. Використання кольору у зображувальній діяльності дошкільників. Особливості змісту малюнка дитини дошкільного віку. Вплив зображувальної діяльності на психічний розвиток дошкільників. Конструктивна діяльність дошкільника. Типи конструктивної діяльності, їх вплив на психічний розвиток дошкільника. Формування психологічних передумов трудової діяльності дошкільника. Становлення трудової діяльності дошкільників.

Особливості уявлень дошкільників про працю дорослих. Вплив трудової діяльності на психічний розвиток дошкільника. Психологічні передумови формування навчальної діяльності у дошкільному віці. Умови розвитку навчальної діяльності дітей дошкільного віку. Основні рівні розвитку і

готовність дошкільника до навчання. Особливості спілкування дитини з дорослими. Розвиток форм спілкування у дошкільному закладі.

Особливості спілкування дитини з батьками. Специфіка спілкування дитини з вихователем. Педагогічне спілкування із дошкільниками. Форми спілкування дошкільників з однолітками. Конфлікти між дітьми і їх причини.

Тема 10. Спілкування дитини з дорослими і однолітками.

Особливості спілкування дитини з дорослими. Розвиток форм спілкування у дошкільному закладі. Особливості спілкування дитини з батьками. Специфіка спілкування дитини з вихователем. Педагогічне спілкування із дошкільниками. Форми спілкування дошкільників з однолітками. Конфлікти між дітьми і їх причини.

Тема 11. Сенсорний розвиток дошкільника.

Розвиток основних видів відчуття у дошкільному віці. Психологічні основи сенсорного розвитку дошкільників. Розвиток сенсорних еталонів у дошкільників. Розвиток у дошкільників дій сприймання. Сприймання дошкільниками простору. Специфіка сприймання часу дошкільниками. Сприймання дошкільниками художніх творів, малюнків і картин. Сприймання дошкільниками людей.

Тема 12. Розвиток мислення дітей дошкільного віку.

Загальна характеристика мислення дошкільників. Наочно-дійове мислення дітей. Наочно-образне мислення дітей. Словесно-логічне мислення дітей. Мислення і діяльність дошкільників. Керівництво розвитком мислення дітей.

Тема 13. Розвиток пам'яті дітей дошкільного віку.

Мимовільна пам'ять дошкільників і умови її розвитку. Довільна пам'ять і етапи її розвитку у дошкільному віці. Формування елементів логічної і інших видів пам'яті у дошкільному дитинстві. Управління розвитком пам'яті дітей дошкільного віку.

Тема 14. Розвиток уяви дітей дошкільного віку.

Особливості уяви дошкільника. Розвиток видів уяви у дошкільників. Розвиток операцій уяви у дошкільному віці. Розвиток функцій уяви у дошкільників. Управління розвитком уяви дітей.

Тема 15. Розвиток уваги дітей дошкільного віку.

Функції уваги у дошкільників. Мимовільна увага і умови її розвитку у дошкільному віці. Довільна увага дитини дошкільного віку і умови її формування. Післядовільна увага дошкільників. Розвиток властивостей уваги у дошкільному віці. Шляхи і засоби організування і підтримання уваги дошкільників.

Тема 16 . Розвиток мовлення в дошкільному віці.

Розвиток лексичного запасу і граматичної будови мовлення дітей дошкільного віку. Розвиток звукового і синтаксичного аспектів мовлення. Усвідомлення дошкільниками звукового складу слова. Усвідомлення дошкільниками словникового складу мови. Функції мовлення дошкільників .

Змістовий модуль 3. Психологія особистості дошкільника

Тема 17. Умови розвитку особистості дитини дошкільного віку.

Вплив дорослих на розвиток особистості дошкільника. Роль однолітків у розвитку особистості дитини. Психологічні основи статевого виховання дошкільників. Діяльність і розвиток особистості дошкільника.

Тема 18. Становлення самосвідомості дошкільника.

Розвиток передумов самосвідомості у немовлячому віці. Розвиток самосвідомості у ранньому дитинстві . Виникнення елементів самооцінки. Розвиток самосвідомості старшого дошкільника. Психоло-педагогічні умови розвитку самосвідомості.

Тема 19. Розвиток мотиваційної сфери дітей дошкільного віку.

Загальна характеристика мотивів поведінки дитини. Пізнавальні і змагальні мотиви дошкільника. Розвиток моральних мотивів у дошкільників. Підпорядкування мотивів у поведінці дошкільників. Роль гри у розвитку мотиваційної сфери дошкільника. Самосвідомість і самооцінка дошкільника. Управління розвитком самосвідомості у дошкільників.

Тема 20 . Розвиток моральної сфери в дошкільному віці.

Моральне становлення особистості дошкільника. Умови морального розвитку особистості дитини. Розвиток моральної поведінки у дошкільному віці.

Причини негативних особистісних утворень у дошкільників. Емоційне благополуччя дитини у групі.

Тема 21. Емоційно-вольова сфера дитини дошкільного віку.

Особливості емоцій і почуттів у дошкільному віці. Розвиток почуттів у дошкільному віці.

Розвиток вищих почуттів у дошкільників. Емоційні порушення у дошкільників.

Воля і її роль у поведінці дитини. Особливості розвитку вольових дій дошкільників.

Тема 22. Темперамент і характер дитини дошкільного віку.

Вікові особливості виникнення і прояву різних властивостей темпераменту дошкільників.

Співвідношення спадкового і набутого у темпераменті дитини. Психологічні особливості дітей різних типів темпераменту. Прояв властивостей темпераменту у навчально-виховній роботі з дошкільниками. Характер дитини.

Тема 23. Розвиток здібностей у дошкільному віці

Пізнавальні здібності дошкільників. Практичні здібності дошкільників. Спеціальні здібності дошкільників. Вивчення здібностей дитини. Умови розвитку здібностей у дошкільному віці.

Робота з обдарованими дошкільниками.

Тема 24. Психологічна готовність дитини до школи.

Криза шести-семи років. Формування нової внутрішньої позиції. Розвиток особистості у старшому дошкільному віці. Мотиваційна готовність дитини до школи. Емоційно-вольова готовність дитини до школи. Розумова готовність дитини до школи. Соціально-психологічна готовність дитини до школи. Формування психологічної готовності до школи у різних видах діяльності.

Література:

1. Павелків, Р. В., Цигипало О.П. Дитяча психологія: підручник. К. : Академвидав, 2015. 400 с.
2. Гоян, І. М. Методи діагностики психічного розвитку дітей: навч. посібник. Ів.-Франківськ : Симфонія форте, 2014. 652 с.

3. Дуткевич, Т. В. Дитяча психологія: навч. посібник. К. : ЦУЛ, 2012. 424 с.
4. Дем'яненко, А. Б. Роль батька в психічному розвитку дитини. Практична психологія. К. : ЦУЛ, 2018. – 112 с.
5. Дитина у сучасному соціопросторі : навч. посібник .К.: Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 272 с.
6. Рекреаційна психологія дитинства : теорія і практика. К. : ЦУЛ, 2017. 320 с.
7. Тітов, І. Особистісне становлення дитини: суб'єктивний вимір. К. : Академія, 2015. 152 с.
8. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія: Практикум. Київ. КНТ. 2019. 204 с
9. Дуткевич Т.В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. Модульний навчальний посібник. 2016. 304 с.
10. Заброцький М.М. Основи вікової психології .2010. 112 с.
11. Карпенко, Н. В. Діагностика психічного розвитку дитини в роботі педагога (вчителя, вихователя) : навч. посібник. К. : Каравела, 2015. 248 с.
12. Лучинкіна, А. І. Психологічні особливості соціалізації обдарованих дітей у віртуальному просторі. К. : Ін-т обдарованої дитини, 2014. 252 с.
13. Максименко, Д. С. Мовленнєвий і психічний розвиток дітей раннього віку : практична психологія .К. : ЦУЛ, 2018. – 192 с.
14. Максименко, Д. С. Ігри та ігрові завдання для дітей раннього віку з обмеженими можливостями здоров'я : практична психологія. К. : ЦУЛ, 2018. 120 с.
15. Павелків Р.В. Вікова психологія: підручник Київ. Кондор . 2011. 469 с.
16. Павелків, Р. В. Дитяча психологія: навч. посібник .К. : Академвидав, 2011. 376 с.
17. Павелків, Р. В. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу: навч. посібник. К. : ЦУЛ, 2013. 296 с.
18. Сергєєнкова О.П. Вікова психологія. навч. посіб. Київ. Центр учбової літератури , 2012. 376 с.

ЗМІСТ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХОВИХ МЕТОДИК

ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади методики розвитку рідної мови

Тема 1. Теоретичні та наукові основи методики дошкільної лінгводидактики

Предмет дошкільної лінгводидактики та основні положення і поняття курсу. Філософські основи методики розвитку рідної мови. Природничі основи методики. Внесок психологів та психолінгвістів у розробку проблем дошкільної лінгводидактики.

Тема 2. Завдання та зміст розвитку мовлення дітей дошкільного віку

Зміст і завдання методики розвитку рідної мови. Зв'язок методики мови з іншими науками.

Тема 3. Методи, прийоми та форми навчання дітей дошкільної лінгводидактики

Класифікація методів навчання з розвитку мови. Прийоми навчання дітей рідної мови. Види та типи мовленнєвих занять, їх загальна характеристика. Вимоги до мовленнєвих занять. Планування занять та повсякденної роботи з методики розвитку рідної мови дітей.

Тема 4. Принципи, закономірності та засоби навчання дітей рідної мови

Загальна характеристика принципів та закономірностей навчання дітей рідної мови. Класифікація засобів навчання дітей розвитку рідної мови. Мова вихователя як засіб навчання дітей рідної мови. Мова дітей, вимоги та критерії засвоєння рідної мови.

Змістовий модуль 2. Організаційно-методична робота з розвитку мовлення дітей раннього віку

Тема 5-6. Мовленнєвий розвиток дітей раннього віку

Характеристика мовленнєвого розвитку дітей 1 року життя, особливості засвоєння дітьми перших слів. Розвиток мовлення дітей 2 року життя,

особливості засвоєння звуків дитиною рідної мови. Методика навчання дітей рідної мови на 3 році життя. Специфіка проведення мовленнєвих занять.

Змістовий модуль 3. Організаційно-методична робота з розвитку мовлення дітей дошкільного віку

Тема 7. Виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку

Поняття звукової культури мовлення. Передумови виховання звукової культури мовлення. Закономірності засвоєння звука дитиною. Особливості звуковимови дітей дошкільного віку. Види та типи занять з виховання звукової культури мови.

Тема 8-9. Теорія та методика розвитку словника дітей дошкільного віку

Особливості засвоєння слова дитиною дошкільного віку. Завдання та зміст словникової роботи в різних вікових групах. Методика розвитку словника дітей дошкільного віку. Заняття з словникової роботи, їх види та типи. Методи та прийоми з словникової роботи.

Тема 10-11. Теорія та методика формування граматично правильного мовлення

Поняття граматичної будови мови. Граматичні значення. Особливості засвоєння граматичної будови мови дітьми дошкільного віку. Типові граматичні помилки в мовленні дітей. Дитяче словотворення, його види, типи та механізми прояву. Види та типи занять з граматики.

Тема 12. Теорія та технологія розвитку зв'язного мовлення дошкільників. Формування діалогічного мовлення дітей дошкільного віку

Поняття зв'язного мовлення. Загальна характеристика діалогічного мовлення. Розмова вихователя з дітьми – метод діалогічного мовлення. Види і тематика бесід, методика їх проведення.

Тема 13-14. Теорія та технологія розвитку зв'язного мовлення дошкільників. Формування монологічного мовлення дітей дошкільного віку

Загальна характеристика монологічного мовлення. Види дитячих розповідей, їх класифікація та методика проведення. Навчання дітей переказу художніх творів. Види та типи занять з розвитку зв'язного мовлення в різних вікових групах.

Модуль 4. Художньо-мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку

Тема 15. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку

Особливості сприймання дітьми художніх творів. Дослідження науковців. Методика художнього читання та розповідання дітям. Дитячий герой, вимоги до нього. Ілюстрації дитячих книг, методика роботи з ілюстраціями.

Тема 16. Методика роботи з поетичними творами та бесідами після художнього читання

Ознайомлення дітей дошкільного віку з поетичними творами. методика заучування віршів з дітьми різних вікових груп. Методика проведення бесід з дітьми в різних вікових групах після читання творів різних жанрів.

Тема 17. Методика проведення занять з художньої літератури у різних вікових групах

Структура художньо-мовленнєвих занять у різних вікових групах та методика їх проведення. Методика роботи з діафільмами, кінофільмами та радіопередачами для дітей. Гігієнічні та педагогічні вимоги до них.

Тема 18. Методика організації театралізованої діяльності для дітей різних вікових груп

Театралізована діяльність для дітей дошкільного віку. Види театрів. Ігри-драматизації та методика їх проведення. Інсценування художніх творів. Літературні ранки та вечори. Куток книги в ЗДО.

Модуль 5. Теоретико-методологічні засади мовленнєвої підготовки дітей до школи

Тема 19. Теорія та технологія підготовки дітей до навчання грамоти

Поняття навчання грамоти, дослідження учених. Методи навчання грамоти.

Методика навчання грамоти дітей старшого дошкільного віку. Звуковий аналіз слів. Підготовка руки дитини до письма. Діагностика готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в школі.

Тема 20. Організаційно-методична робота з розвитку мовлення в ЗДО

Роль завідуючої та методиста в організації роботи з розвитку мовлення в закладі дошкільної освіти. Робота з розвитку мовлення в департаменті освіти. Планування роботи з методики розвитку рідної мови

Рекомендована література

1. Базовий компонент дошкільної освіти»: [затв. рішенням Колегії МОН України і Президії НАПН України] / науковий кер.: Богуш А. М., дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук; авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богінч О. Л. та ін. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с. Білан О.І. Організація роботи і

- планування з навчання дошкільників розповідання засобами ілюстрації. – Львів, 2003. 90с.
2. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і практика. -Запоріжжя «Просвіта», 2000. 140с.
 3. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2011(2013). 704с.
 4. Богуш А.М., Мовленнєва діяльність, мовленнєве спілкування, розвиток мовлення. Запоріжжя, 2011. 120с.
 5. Богуш А. Розвиток образного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами поетичного гумору: навч. посіб. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 200 с.
 6. Богуш А. М. Перші кроки грамоти: перед шкільний вік: навч. посіб./ А. М. Богуш, Н. В. Маліновська. – Вид. 3-тє. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – 424 с.
 7. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш; за ред. А. М. Богуш. – Вид. 2-ге, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – 704 с.
 8. Богуш А. М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти: Програма та методичні рекомендації / А. М. Богуш. – Харків: ВОТ «Ранок», 2011.
 9. Богуш А. М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку: підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш, О. В. Саприкіна. – Вид 2-е. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – 408 с.
 10. Богуш А. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах: підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти / А. Богуш, Н. Гавриш. – Вид. 2-ге, перер. та доповн. – К.: Виданичий дім «Слово», 2014. – 304 с.
 11. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Організація художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. – Київ : Слово, 2006. 82с.
 12. Богуш А.М., Гавриш Н.В., Котик Т.М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному закладі. Одеса, 2012. 162с.
 13. Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі. Київ: Вища школа, 2005. 152с.
 14. А.Богуш, Н.Луцан. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Навчально-методичний посібник. Київ : Видавничий дім: Слово, 2008. 256 с.
 15. Богуш А.М., Орланова Н.П., Зеленко Н.І., Лихолєтова В.К. К., Методика розвитку мови і ознайомлення з навколишнім в дошкільному закладі. Київ: Вища школа, 2005. 412с.
 16. Впевнений старт. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку.

- Тернопіль: Мандрівець, 2012. 62с.
17. Гавриш Н. Розвиток зв'язного мовлення дошкільнят. Київ, 2006. 100с.
 18. Гавриш Н. Художнє слово і дитяче мовлення. Київ, 2005. 200 с.
 19. Гончаренко А.М. Розвиток мовленнєвої компетенції старших дошкільників. Київ : Світич, 2009. 128с.
 20. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білокаленко [та ін.]; наук. кер.: Г.В. Беленька, М.А. Мащовець; Мін. освіти і науки, мол. та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.
 21. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богущ А.М. Частина I та II. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2005. 720 с.
 22. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт. кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білокаленко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. 3-є вид. доопр. та доп. Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. 400 с.
 23. Піроженко Т.О. Мовленнєве зростання дошкільника. Київ : Грайлик, 1999. 200с.
 24. Товкач І. Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А. В. Пасічник, І. Є Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред. Н. В. Кудикіної. Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 118 с.
 25. Товкач І. Любов до книги плекаємо з малку / Дошкільне виховання. 2012. № 11. 50 с.
 26. Товкач І. Підготовка студентів до організації роботи з усвідомлення дошкільниками мовлення // Наука і освіта. №7. 2010. С.245-248.
 27. Товкач І. Є Слово. Речення. Звуки: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.1 – Х. : В-во «Ранок». 2013. 80 с. (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
 28. Товкач І.Є. Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях / Стандарти дошкільної освіти: Збірник наукових робіт учасників всеукраїнської науково-практичної конференції: (11 квітня 2014 р., м. Київ) / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.І. Юрченко, Г.В. Беленька. Київ, ун-т ім. Б.Грінченка, 2014. 350с.
 29. Українське дошкілля. Програма розвитку дитини дошкільного віку. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 263с.

Додаткова

1. Бенера, В. Є. Теорія та методика розвитку рідної мови дітей : навч.-метод. посіб. / В. Є. Бенера, Н. В. Маліновська. Київ : Слово, 2014. 382 с.
2. Білан О. Навчання розповідання з використанням наочності. Старший дошкільний вік: методичний посібник / О.І.Білан. – Тернопіль: Мандрівець, 2014. 128 с.
3. Білан О. Розповідання за ілюстраціями. Старший дошкільний вік. Київ : Шк. світ, 2011. 120 с.
4. Білан О. Художньо-мовленнєва діяльність дітей старшого дошкільного віку. Львів: Проман, 2007. 64 с.
5. Гавриш Н. Література в освітньому процесі: сучасні технології. // Дошкільне виховання, 2011. №2. С. 4-9.
6. Затія-дивоглядія: Як зробити ляльковий театр другом кожної дитини / Авт.-упор.: О.Тимофєєва, О.Борисенко. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 164 с.
7. Ігрові заняття з розвитку мовлення. 1-2 молодша група / Упорядник В.Сухар Харків : Ранок -НТ, 2008. 192 с.
8. Ігрові заняття з розвитку мовлення. Середня група / Упорядник В.Сухар Харків : Ранок -НТ, 2008. 176 с.
9. Ігрові заняття з розвитку мовлення. Старша група / Упорядник В.Сухар Харків : Ранок -НТ, 2008. 176 с.
10. Крутій К. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Запоріжжя, 2005. 208 с.
11. Крутій К. Л. Формування граматично правильного мовлення в дітей дошкільного віку: Монографія / К. Л. Крутій. – Запоріжжя: ЛПКС, 2004.
12. Піроженко Т. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 152 с.
13. Придумай слово: мовні ігри для дошкільнят / В.Сухар. Харків : Ранок, 2011. 160 с.
14. Семенюк Р. Сучасні вимоги до підготовки та проведення занять із мовленнєвого спілкування з дітьми раннього та дошкільного віку. //Палітра педагога, 2009, №5, С. 15-16.
15. Трифонова О. С. Виховання звукової культури мовлення дітей середнього дошкільного віку. Монографія / О. С. Трифонова. – Одеса: СВД Черкасов, 2008.
16. Шевцова О. Цікава граматики. Пізнавально-ігрові комплекси з навчання грамоти. Харків : Основа, 2011. 192 с.
24. Яловська О. Пальчики дошкільнят: розвиваємо руку – розвиваємо мозок. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 228 с.

ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА З МЕТОДИКОЮ

Модуль 1. Теоретичні засади основ природознавства

Тема 1. Поняття про біосферу

Вчення В.І.Вернадського про біосферу. Найважливіші етапи та властивості розвитку біосфери. Основні типи живих організмів. Біотичний кругообіг речовин у біосфері. Сучасний етап охорони біосфери.

Тема 2. Фізико-географічне районування України й природоохоронні комплекси

Загальна характеристика фізико-географічного районування України. (мішано-лісова, Лісостепова та Степова зони. Крим і Українські Карпати). Рельєф України (височини, низовини, гірські райони). Загальна характеристика клімату України (основні метеорологічні елементи, несприятливі метеорологічні явища). Ґрунти України, їх морфологічні ознаки. Загальна характеристика водних ресурсів України (моря, річки, озера, лимани, водосховища, ставки).

Змістовий модуль 2. Рослинний і тваринний світ України

Тема 3. Природні рослинні угруповання

Рослини лісів, їх характеристика та природоохоронна діяльність. Рослини лук, водойм їх охорона. Характеристика рослинності різних природних зон України:

- рослинність Полісся і Лісостепу;
- рослинність Степу й Карпат;
- рослинність Кримських гір.

Тема 4. Культурні та дикорослі рослини України

Характеристика хлібних злаків й бобових рослин. Роль в житті людини овочевих і плодово-ягідних рослин. Рослинність парків й скверів. Рослинність пустирів та придорожні рослини. Бур'яни, їх біологічне значення.

Тема 5. Роль тварин в кругообігу речовин у природі й житті людини

Підцарство Найпростіші. Тип Кишковопорожнинні та Кільчасті черви. Тип Молюски, характеристика Класів. Тип Членистоногі. Характеристика Класу Ракоподібних, Павукоподібних і Комах. Характеристика Надкласу Риб.

Земноводні та Плазуни, їх загальні ознаки. Загальна характеристика класу Птахів і Ссавців.

Модуль 3. Сучасні проблеми охорони природи

Тема 6. Організація охорони природи в Україні

Характеристика основних законодавчих актів з охорони природи в Україні.
Органи управління охорони природи, їх основні функції.
Заповідники, Заказники України, їх загальна характеристики.
Червона книга України (рослинний і тваринний світ).

Модуль 4. Методологічні основи методики ознайомлення дітей дошкільного віку з природою

Тема 7. Становлення і розвиток методики ознайомлення дошкільників з природою як науки

Використання природи у вихованні дітей дошкільного віку в історії західної та вітчизняної прогресивної педагогіки. Вчені освіти України про формування особистості дитини засобами природи.

Тема 8. Завдання ознайомлення дітей дошкільного віку з природою

Розумовий розвиток особливості засобами природничою довкілля.
Здійснення завдань морального й екологічного виховання в процесі ознайомлення дітей з природою. Естетичне виховання особистості засобами природи. Сенсорне і фізичне виховання особистості в процесі ознайомлення дітей з природою.

Тема 9. Зміст ознайомлення дошкільників з природою

Принципи добору знань дітей дошкільного віку про природу. Загальна характеристика змісту знань дошкільників про природу в чинних програмах ЗДО.

Тема 10-11. Куток природи в ЗДО

Розміщення й обладнання об'єктів кутка природи в дитячому садку.
Кімнатні рослини кутка природи та догляд за ними. Тварини кутка природи. Птахи та ссавці кутка природи.
Влаштування акваріума та догляд за його мешканцями.

Тема 12. Ділянка ЗДО

Значення ділянки у здійсненні основних завдань ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Планування ділянки дитячого садка. Вимоги до озеленення ділянки. Город та плодовий сад на ділянці ЗДО. Утримання дрібних свійських тварини і птахи на ділянці дитячого садка.

Модуль 5. Методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою

Тема 13. Наочні методи ознайомлення дошкільників з природою

Спостереження – основний метод ознайомлення дітей дошкільного віку з природою (види та структура спостережень у природі; методика керівництва спостереженнями; підготовка вихователя до спостереження; прийоми активізації пізнавальної діяльності дітей у процесі спостереження). Значення моделей в процесі ознайомлення дітей дошкільного віку з природою (демонстрування ілюстративного матеріалу; вимоги до його використання; демонстрування тезнічних засобів навчання). Використання ігор під час ознайомлення дітей з природою. Методика проведення дидактичних ігор.

Тема 14. Практичні методи ознайомлення дошкільників з природою

Праця в природі як один з основних методів ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям. Навчально-виховне значення праці в природі. Види праці. Форми організації праці дітей дошкільного віку в природі. Педагогічні та гігієнічні вимоги до праці дошкільників в природі. Дослід як метод спостереження. Види та структура дослідів. Методика організації і проведення дослідів у різних вікових групах.

Тема 15. Словесні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою

Розповідь вихователя як метод ознайомлення дітей з природою. Значення дитячої природничої літератури в ознайомленні дітей дошкільного віку з природою. Бесіда як метод ознайомлення дошкільників з природою. Види та структура бесід, методика проведення в різних вікових групах.

Модуль 6. Форми організації роботи з ознайомлення дошкільників з природою

Тема 16. Форми організації роботи з ознайомлення дошкільників з природою

Типи та структура занять з ознайомлення дітей з природою. Методика проведення занять у різних вікових групах. Вимоги до проведення занять та підготовки вихователя.

Тематика й структура екскурсій. Методика проведення екскурсій у різних вікових групах.

Загальна характеристика цільових та повсякденних прогулянок, їх характерні відмінності від екскурсій.

Тема 17. Засоби фіксації знань дітей дошкільного віку про природу

Календарі природи і погоди, їх значення в навчально-виховному процесі ЗДО. Вимоги до ведення календарів у різних вікових групах. Додаткові засоби фіксації знань дітей про природу: складання гербаріїв, колекцій, букетів та оформлення карпатаріїв; свята та розваги природничого змісту.

Модуль 7. Планування, облік і керівництво методичною роботою з ознайомлення дошкільників з природою

Тема 18. Планування і облік роботи з ознайомлення дітей дошкільного віку з природою

Види й структура планів з ознайомлення дітей з природою. Форма ведення планів і обліку. Вимоги до ведення планів. Керівництво завідувача та методиста роботою вихователів з ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

Базова література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти»: [затв. рішенням Колегії МОН України і Президії НАПН України] / науковий кер.: Богуш А. М., дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук; авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л. та ін. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Беленька Г.В. Дошкільнятам про світ природи: Діти четвертого року життя (молодший дошкільний вік): навч.-метод. посіб. / Ганна Беленька, Олена Половіна. - К.: Генеза, 2018. - 128 с. - (Настільна книжка вихователя).
3. Беленька Г. Ознайомлюємо дошкільників зі складними явищами навколишнього світу: крок за кроком / Г. Беленька // Вихователь-методист. – 2013. – № 2. – С. 42 – 49. Ванжа С.М. Організація і проведення прогулянок: середній дошкільний вік / С.М. Ванжа, Т.І. Ожимова. –Х.: Вид-во «Ранок», 2014. – 208с. – (Серія «Сучасна дошкільна освіта»).
4. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років /наук. кер. проекту В.О.Огнев'юк; авт. кол.: Г.В.Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець Білоскаленко [та ін.]; наук. ред.: Г.В.Беленька, М.А.Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б.Грінченка. - Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2016.-304с.

5. Дошкільнятам про світ природи: Діти п'ятого року життя (середній дошкільний вік): навч.-метод. посіб. / Г.В.Беленька, О.А.Половіна. - К.: Генеза, 2016. - 98с. (Настільна книжка вихователя). ІБК 978-966-11-0761-7
6. Дошкільнятам про світ природи: Старший дошкільний вік: навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, Т.С. Науменко, О.А. Половіна. - К.: Генеза, 2013. - 112 с. - (Настільна книжка вихователя). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист МОН України від 12.07 2013 р. № 1/11-11415)
7. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; наук. ред. Г.В.Беленька; авт. кол.: Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, В.М.Вертугіна та ін. - К.: Київ.ун-т ім.Б.Грінченка, 2016. - 352с.
8. Лисенко Н.В. Еко – око: дошкільник пізнає світ природи: навчально-методичний посібник / Н. В. Лисенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – 352 с.
9. Лисенко Н.В. Теорія і практика екологічної освіти: педагог – дошкільник: Монографія / Н.В. Лисенко. – Івано-Франківськ, 2007. – 626 с.
10. Методика ознайомлення дітей з природою: хрестоматія / укладач Н. М. Горопаха. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 432 с.
11. Мацук Л.О. Методика ознайомлення дітей з природою: Навчально-методичний посібник.- Івано-Франківськ, 2006.- 192с.
12. Плохій З. П. Виховання екологічної культури дошкільників/ З.П.Плохій. – К. 2002. – 145 с.
13. Плохій З.П. Виховання ціннісного ставлення до природи у дітей дошкільного віку. – К., 2001.
14. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. I. Від народження до трьох років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.]; наук. кер. О. Л. Кононко. – Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2015. – 204 с.
15. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. II. Від трьох до шести (семи) років / Аксьонова О. П., Аніщук А. М., Артемова Л. В. [та ін.]; наук. кер. О. Л. Кононко. – К.: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2015. – 452 с.
16. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» // Палітра педагога. – 2010. – № 4. – С. 4-26.

17. Пустовіт Г.П. Теорія і практика екологічного виховання учнів у позашкільних закладах / Теоретико-методологічні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: У 2 кн. / Г.П. Пустовіт. – К., 1999. – Кн. 2. – С. 16-23.
18. Струннікова Д.І. Спільна природопізнавальна діяльність старших дошкільників і молодших школярів як одна з умов забезпечення наступності в роботі ДНЗ і школи / Наступність в роботі дошкільної і початкової ланок освіти. – Науково-методичний вісник. – Випуск 5. – Чернівці: Технодрук, 2006. – 331 с. – С.14-20
19. Яришева Н. Ф. Основи природознавства: Природа України: навчальний посібник / Надія Федорівна Яришева. – Київ: Вища школа, 2010. – 335 с.
20. Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей з природою / Надія Федорівна Яришева.- К.: Вища школа, 1993. – 255 с

Додаткова література:

1. Бейдик О. О. Географія: для вступників до ВНЗ / О.О.Бейдик , М.М.Падун . – К.: Либідь, 1995. – 346 с.
2. Бишовець Т. Виховуємо «дослідників-чомусиків»/ Т. Бишовець, Л. Слободянюк // Вихователь-методист. – 2013. – № 8.– С.24- 28.
3. Біологія: Навч. посіб. / А. О.Слюсарев, О. В.Самсонов, В. М. Мухін та ін.; За ред. В.О.Мотузного. – К. : Вища школа, 2006. – 622 с.
4. Беленька Г.В. Дитина в довкіллі: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку. - К.: Сім кольорів, 2014. - 56 с.
5. Беленька Г.В. Знайомтеся: жук-сонечко. // Методична скарбничка вихователя, - № 6, 2014. - С. 36 - 39.
6. Беленька Г.В. Природничі науки в казках, запитаннях, завданнях, дослідах. Науково - методичний посібник для дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. - К.: Шкільний світ, 2011. - 128 с.
7. Богініч О.Л. Природа і рух. Посібник для батьків дошкільнят та соціальних педагогів / О.Л. Богініч, Г.В.Беленька; [під загальною редакцією С.Чередниченко]. – К.: Кобза, 2003. – 192 с.
8. Виховання дошкільника в праці /Авт. кол. за ред. З.Н.Борисової. – К., 1997. – 130 с.

9. Все про тварин: Пер. з англ. / Авт. тексту Дж. Фарндон, Й. Кірквуд. – К.: Махаон Україна, 2007. – 160 с.
10. Енциклопедія тварин світу. – К., 2006. – 405 с.
11. Мертазінова В. Зміни в кліматі України / В. Мертазінова // Географія та основи економіки в школі. – 2002. – № 1.
12. Мусієнко М.М. Екологія рослин: підручник для студентів біологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / М.М. Мусієнко. – К.: Либідь, 2006. – 344 с.
13. Плохій З. П. Формування у дітей дошкільного віку екологічної культури (теоретичні та методичні аспекти) [Текст]: монографія / З. П. Плохій; Ін-т пробл. виховання НАПН України. - К.: Персонал, 2010. - 319 с.
14. Протопопова В.В. Рослини мандрівники / Протопопова В.В. – К.: Рад. школа, 1989. – 175 с.
15. Романова Л.С. Цікаве про тварин / Л.С. Романова. – К., 1980. – 154 с.
16. Савенков О. Пробудити дослідника в дитині / О. Савенков // Дошкільне виховання. – 2013. – № 2 – С. 2. 79.
17. Свята і розваги // Дошкільне виховання. – 2011-2013.
18. Тварини: Я пізнаю світ: Дитяча енциклопедія / Авт. упор. П.Р. Ляхов. – К., 2000. – 510 с.
19. Терлецький В.К. Дивовижне у світі рослин / В.К. Терлецький. – К.: Урожай, 1990. – 175 с.
20. Червона книга України. Вони чекають на нашу допомогу / Упорядники О.Ю. Шапаренко, С.О. Шапаренко – 2-ге вид. із змінами. – Х.: Торсінг плюс, 2008.
21. Школьник Ю.К. Світ рослин. Повна ілюстрована енциклопедія / Ю.К. Школьник. – К., 2006. – 272 с.
22. Яришева Н.Ф. Цільові прогулянки в природі: Методичний посібник / Н.Ф. Яришева. – К., 1997. – 198 с.
23. Яришева Н.Ф. Цільові прогулянки до парків і скверів / Н. Ф. Яришева // Дошкільне виховання – 2003. – № 3 – С. 16.

ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА З МЕТОДИКОЮ КЕРІВНИЦТВА ЗОБРАЖУВАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ДІТЕЙ

Змістовий модуль 1. Психолого-педагогічні основи образотворчої діяльності дітей дошкільного віку

Тема 1. Анатомо-фізіологічні особливості дітей дошкільного віку та психологічні механізми розвитку образотворчої діяльності.

Фізіологія сенсомоторної діяльності дитини. Педагогічні технології сенсомоторного розвитку дітей в образотворчій діяльності.

Тема 2. Поняття про художньо-творчі здібності та їх розвиток у дітей дошкільного віку.

Здібності і задатки. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку здібностей. Структура образотворчих здібностей. Психолого-педагогічні дослідження проблеми розвитку образотворчих здібностей. Роль навчання в розвитку здібностей.

Тема 3. Оволодіння дітьми дошкільного віку основами художньої творчості

Періодизація розвитку образотворчих здібностей в перед дошкільному і дошкільному віці. Проблема художньої творчості. Своєрідність творчості в образотворчій діяльності дитини-дошкільняти. Динаміка розвитку творчих здібностей дітей в образотворчій діяльності.

Тема 4. Розвиток у дітей здібностей до сприймання краси

Краса природи надихає на творчість. Краса людини як єдність зовнішнього вигляду і внутрішніх характеристик. Краса праці і людини праці. Краса образотворчого мистецтва як інтегративна духовна цінність для дітей та їхньої образотворчої діяльності.

Змістовий модуль 2. Педагогічні умови опанування дітьми дошкільного віку основами образотворчої діяльності

Тема 5. Ознайомлення дітей дошкільного віку з видами образотворчого мистецтва.

Характеристика видів образотворчої діяльності. Взаємозв'язок видів образотворчої діяльності.

Тема 6. Форми організації образотворчої діяльності.

Форми організації роботи з образотворчої діяльності в умовах повсякденного життя. Самостійна образотворча діяльність (СОД) та її організація. Заняття як форма організованого навчання образотворчої діяльності та їхні види.

Тема 7. Методи педагогічного супроводження занять з ліплення

Види методів і прийомів та їхня характеристика (наочні, словесні, практичні; інформаційно-рецептивні, репродуктивні, евристичні). Інтеграція методів і прийомів для реалізації педагогічної мети в різних технологіях освітнього процесу образотворчої діяльності.

Тема 8. Художньо-естетичний розвиток дитини раннього віку

Художній розвиток дитини у пренатальний та немовлячий періоди. Образотворчість і художній розвиток дитини на другому і третьому роках життя.

Тема 9. Планування образотворчої діяльності в ЗДО

Значення планування. Принципи планування. Види планів.

Змістовий модуль 3. Методика керівництва зображувальною діяльністю дітей дошкільного віку

Тема 10. Розвиток особистості дитини у процесі занять з ліплення

Завдання і зміст розвитку дітей молодшого дошкільного віку в процесі занять з ліплення. Завдання і зміст ліплення в середній групі. Завдання і зміст ліплення в в старшій групі. Обладнання та матеріали для занять з ліплення. Методи педагогічного супроводження занять з ліплення.

Тема 11. Малювання як провідний вид діяльності дітей з образотворчого мистецтва

Малювання - основний вид образотворчої діяльності дітей дошкільного віку, його особливості. Завдання навчання та алгоритми організації і педагогічного супроводження дитячого малювання в різних вікових групах. Малювання в жанрі «пейзаж». Малювання у жанрі «портрет». Малювання в жанрі «натюрморт». Малювання в жанрі книжкової ілюстрації.

Тема 12. Аплікація як вид образотворчої діяльності дітей

Поняття як вид образотворчої діяльності дітей дошкільного віку. Види аплікації в ЗДО. Елементи виразності аплікації. Матеріали для аплікування. Технічні прийоми аплікації. Послідовність оволодіння дітьми аплікацією.

Тема 13. Конструювання як вид образотворчої діяльності дітей

Своєрідність конструювання, його зв'язок із грою. Завдання конструювання з будівельного матеріалу. Завдання конструювання з деталей конструкторів. Розвиток дитини у процесі конструювання з паперу і картону.

Змістовий модуль 4. Розвиток особистості дитини засобами образотворчої діяльності

Тема 14. Варіативні програми навчання дітей образотворчій діяльності.

Характеристика державних програм: «Дитина». Програма виховання і навчання дітей від 3 до 7 років. «Українське дошкілля». Програма виховання дітей у дитячому садку. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» (2008).

Тема 15. Педагогічна підтримка обдарованих дітей.

Концепція естетичної обдарованості. Ознаки і сфери виявів художньо-естетичної обдарованості дитини. Творчість як феномен обдарованості дитини.

Тема 16. Спільна робота дошкільного навчального закладу та сім'ї з питань розвитку дитини засобами образотворчого мистецтва.

Мета, завдання і методи розвитку дитини засобами образотворчого мистецтва в сім'ї. Форми і методи педагогічної взаємодії дошкільного навчального закладу з родинами з питань художньо-естетичного розвитку дітей.

Основна література

1. Базовий компонент дошкільної освіти // Дошкільне виховання. – 2012. – №3. – С. 1–25.
2. Белкіна Е. Світ мистецтва і дитина / Елеонора Белкіна, Тетяна Науменко// Дошкільне виховання. – 2000. – №1. – С. 4–5.

3. Борин Г. В. Художньо-естетичний розвиток дітей: навчально-методичні рекомендації для проведення практичних занять студентів спеціальності “Дошкільна освіта” : [текст] / Галина Василівна Борин / ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». – Івано-Франківськ. - 2019. – 56 с.

4. Борин Г. В. Художня праця: навчально-методичні вказівки для проведення практичних занять студентів спеціальності. “Дошкільна освіта” / Г.В. Борин // Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2011. – 89 с.

5. Ботюк, О. Ф. Конструювання з паперу методом оригамі: Навч.-метод.посібник. / Олександр Федорович Ботюк. – Тернопіль : Богдан, 2004. – 64 с. – 2.5074.268 Б86

6. Гавриш Н. Сучасне заняття: формальні, змістові, та структурні ознаки / Н. Гавриш // Дошкільне виховання. – 2007. – №8. – С. 10– 13.

7. Гнатюк, М. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво [Текст]: навч.-метод.посібник. ч. 1 / Михайло Гнатюк. – Ів.-Франківськ : ЯРИНА, 2016. – 196 с. – ПНУ. – 30,00 85.12(4Укр) Г 56

8. Гураш Л. Конструктивна діяльність дворічних / Л. Гураш // Дошкільне виховання, №1, – 1998 р. – С.28.

9. Дронова О. О. Дитячий малюнок як засіб збагачення педагогічної компетентності батьків// Вісн. Глухів. держ. пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. Вип. 2. - Глухів: ГДПУ, 2003. - С. 45-50.

10. Дронова О. О., Мезіна О. О. Діагностика та корекція внутрішньо-сімейних стосунків засобами дитячого малюнка// Гуманізація навчально-виховного процесу: 36. наук, праць. Вип. ІХ / Заг. ред. Л. Л. Льогенського, В. І. Сипченко. - Слов'янськ, 2000. - С. 126-130.

11. Дубина Л. Фантазуємо разом/ Людмила Дубина// Дошкільне виховання. – 1995. – №2. – С. 16–17.

12. Киреченко Н., Науменко Т. Виховує мистецтво / Ніна Кириченко, Тетяна Науменко // Дошкільне виховання, – 1996. – №5. – С. 6 – 7.

13. Коппалова Н. М. Гурткова робота з аплікації та оригамі / Н. М. Коппалова. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 80 с.
14. Котляр, В. П. Основи образотворчого мистецтва.Методика художнього виховання дітей [Текст]: навч. посібник / Володимир Пилипович Котляр. – Рек. МОН. – К. : Кондор, 2006. – 200 с. – 25,00 74.200.54 К 73 кільк.прим.: 1 (Педагог. – 1)
15. Лозинська Н. На художній майстер-клас ми запрошуємо вас / Наталя Лозинська // Дошкільне виховання. – 2010. – №3. С. 12–15.
16. Нетрадиційні техніки в малюванні зими».Дошкільне виховання, 2009, № 12, С. 16-17. Художники з грядки . - Джміль, 2010, № 3, С. 7-9. Ляльки зі шкарпеток . - Джміль, 2013, № 1, С. 14-15.
17. Онищенко А. Ліпимо з тіста / Анастасія Онищенко // Дошкільне виховання. – 2002. – №6. – С. 24–25. Сухар В.Л. Конструювання в ДНЗ. Старший вік / В.Л. Сухар. – Х.: «Ранок», 2016, - 176 с.
18. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі [Текст] : підручник / за ред. Г. В. Сухорукової. – К. : Слово, 2010. – 376 с. : іл. – 84,00 74.102я73 О23
19. Сухар В.Л. Конструювання в ДНЗ. Молодший та середній вік / В.Л. Сухар. – Х.: «Ранок», 2016, - 176 с.
20. Сухар В.Л. Конструювання в ДНЗ. Молодший та середній вік / В.Л. Сухар. – Х.: «Ранок», 2016, - 176 с.
21. Туманов, І. М. Рисунок. Живопис. Скульптура: теоретико-методологічні основи комплексного навчання [Текст]: навч. посіб. / Ігор Миколайович Туманов. – Рек. МОН. – Львів : Аверс, 2010. – 496 с. – 200,0085.0 Т 83 кільк.прим.: 4 (ХудГраф. – 4)

Додаткова література

1. Крутій К. Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу./ К.Л.Крутій: Монографія: У 2-х ч.- Частина перша. Концепції, проектування, технології створення.-Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2009.-320 с.:іл.,табл.-Бібліограф.: с.307.- (Бібліотека методиста дошкільного навчального закладу).

2. Лисенко Н.В. Етнопедагогіка дитинства: навчально-методичний посібник. – К., 2011. – 720 с.
3. Лозинська Н. На художній майстер-клас ми запрошуємо вас / Наталя Лозинська // Дошкільне виховання.
4. Поліщук О. Символіка українського декоративного розпису. – Умань, 2007, 307 с.
5. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» / [Андрієтті О., Голубович О., Дяченко Т., Ільченко Т. та ін.]. – Т.: Мандрівець, 2012. – 104 с.
6. Українське дошкілля. Програма розвитку дитини дошкільного віку / [Білан О., Возна Л., Максименко О. та ін.]. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 264 с.
7. Чегусова З.В. Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен: Альбом-каталог / З.В. Чегусова. – К.: Зат «Атлант ЮЕмСІ», 2002. – 511 с.
8. Сухар В.Л. Конструювання в ДНЗ. Старший вік / В.Л. Сухар. – Х.: «Ранок», 2016, - 176 с.
9. Сухар В.Л. Конструювання в ДНЗ. Молодший та середній вік / В.Л. Сухар. – Х.: «Ранок», 2016, - 176 с.
10. Швайка Л.А. Педагогічний моніторинг у ДНЗ / Л.А. Швайка – Х.: «Основа», 1017, - 192 с.
11. Шустик Г. Творчість без обмежень / Галина Шустик // Дошкільне виховання. – 2002. – №12. – С. 16–17.
12. Фоменко Є. В. Формування національної свідомості / Є. В. Фоменко. Х.: «Основа». – 2009. – 121 с.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З НАРОДОЗНАВСТВА

Змістовий модуль 1. Теоретико-історичний

Тема 1. Теоретичні основи методики проведення занять з народознавства.

Джерела народної педагогіки. Предмет і завдання МПЗЗН. Вплив рідної мови на виховання дітей. Принципи МПЗЗН.

Тема 2. Історія розвитку етнопедагогіки як галузі народознавства.

Розвиток етнопедагогіки у ХІХ ст. Ідеї народного виховання у творчості українських письменників. Розвиток етнопедагогіки у ХХ ст.

Тема 3. Завдання та зміст ознайомлення дітей з елементами народознавства.

Завдання методики проведення занять з народознавства. Зміст ознайомлення дітей з народознавством в дошкільному закладі.

Тема 4. Обряди, звичаї, традиції українського народу.

Свято. Традиція. Звичаї. Обряди. Історія виникнення та розвиток української обрядовості. Історичні традиції, обряди та сучасність.

Тема 5. Побут українського народу.

Українська національна іграшка, її види. Український національний одяг. Український національний посуд. Українська національна кухня. Предмети домашнього вжитку. Методика ознайомлення дітей з побутом України.

Змістовий модуль 2. Методично-професійний

Тема 6. Ознайомлення дітей з народними промислами, ремеслами та мистецтвом українського народу.

Народні промисли, ремесла, мистецтво, їх характеристика. Прилучення дітей до народних ремесел. Ознайомлення дітей з українською скульптурою.

Тема 7. Малі жанри українського фольклору в роботі з дітьми дошкільного віку.

Жанрові особливості української фольклористики. Колисанки і забавлянки. Скоромовки та лічилки. Методика ознайомлення дітей з малими жанрами українського фольклору.

Тема 8. Українська казка в дошкільному закладі.

Жанрові особливості української народної казки. Види казок. Надокучливі казки, легенди. Форми, методи та прийоми роботи з казкою.

Тема 9. Українські народні пісні та методика їх використання в роботі з дітьми.

Специфіка української народної календарно-обрядової пісні. Види обрядових пісень. Спільна робота дитячого садка та сім'ї в ознайомленні дітей з піснею. Коломийки, їх характеристика та методика ознайомлення.

Тема 10. Українські національні народні ігри в дошкільному закладі.

Характеристика народних ігор, їх особливості. Історія виникнення та розвиток українських народних ігор. Народні хороводні ігри. Рухливі народні ігри. Методика ознайомлення дітей з народними іграми.

Тема 11. Методика ознайомлення дітей з символами України.

Історична та державна символіка України. Народні обереги України, їх характеристика. Рушник – фольклорний символ України. Методика ознайомлення дітей з символікою в різних вікових групах.

Тема 12. Методика ознайомлення дітей з родинними стосунками та сімейними традиціями.

Сім'я. Рід. Родина. Родовід. Культура родинних стосунків. Сімейні свята та традиції. Методика ознайомлення дітей з сімейними святами.

Тема 13. Методика ознайомлення дітей з рідним краєм.

Рідний край. Україна. Батьківщина. Природний колорит України. Методика ознайомлення дітей з рідним краєм.

Тема 14. Методика ознайомлення дітей з народною метеорологією.

Поняття про метеорологію. Народні сезонні прикмети. Методика ознайомлення дітей з народною метеорологією.

Базова література

- 1) Білан М. Український стрій: Навчальний посібник / М. Білан, Г. Стельмащук. – Львів : Фенікс, 2000. – 325 с.
- 2) Білан О. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. Білан; за заг. ред. О. Низьковської. – Тернопіль : Мандрівець, 2017. – 256 с.
- 3) Богущ А., Лисенко Н. Українське народознавство в дошкільному закладі. – К.: Вища школа, 2002. – 407 с.
- 4) Васіна З. Український літопис вбрання: [Книга-альбом] / З. Васіна. – К.: Мистецтво, 2006. – 448 с.
- 5) Воропай О. Звичаї нашого народу. – К. : Фоліо, 2013. – 512 с.
- 6) Дроботій О., Кривоніс М. Патріотичне виховання в ДНЗ. – К.: Ранок, 2017. – 192 с.
- 7) Енциклопедія українознавства для школярів і студентів [Текст] / авт.-упоряд. В. В. Оліфіренко [та ін.]. – Донецьк : Сталкер, 2001. – 494 с.
- 8) Кононенко П. Українознавство. — К.: МАУП, 2005. – 392 с.
- 9) Лаврик О. Україна. Все, що робить нас українцями. – Х. : Віват, 2015. – 256 с.
- 10) Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2001. – 475с.
- 11) Лепеха Т.В. Українознавство. Навч. Посібник. – К.: Просвіта, 2005. – 376 с.
- 12) Лисенко Н. Етнопедагогіка дитинства: навчально-методичний посібник / Н. Лисенко. – К.: Слово, 2011. – 702 с.
- 13) Лозко Г.С. Українське народознавство. – Х.: Див, 2011. – 512 с.
- 14) Народознавство. Творча майстерня народних митців / Уклад. Л. Яковенко. – Х. : Видавництво «Ранок», 2016. – 16 арк. у папці.
- 15) Ніколаєнко В. Народознавство у дошкільному навчальному закладі (2-6 років). – Х. : Основа, 2010. – 208 с.
- 16) Ніколаєва Т. Український костюм. Надія на ренесанс / Т. Ніколаєва. – К.: Дніпро, 2005.– 320 с.

- 17) Українська етнологія: Навч. посіб. / За ред. В. Борисенко. – К. : Либідь, 2007. – 400 с.
- 18) Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка. -2-ге вид. – К.: Знання, 2004. – 570 с.
- 19) Павлюк С. Українське народознавство. – К.: Знання, 2006. – 568 с.
- 20) Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» / [Андрієтті О., Голубович О., Дяченко Т., Ільченко Т. та ін.]. – Т.: Мандрівець, 2012. – 104 с.
- 21) Савчук Б. Українська етнологія. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2004. – 559 с.
- 22) Фоменко Е. Формування національної самосвідомості дітей. – Х. : Основа, 2009. – 121 с.
- 23) Хоружа Л. Педагогічна деонтологія: навч-методич. посіб. / Л. Хоружа. – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. – 96 с.
- 24) Щербань П. Національне виховання в сім'ї. – К., 2000. – 258 с.
- 25) Якухно І. Українознавство: [навч. посібник]. — Житомир, 2006. — 164 с.

Допоміжна література

- 1) Символічні коди народної культури (міфологія, фольклористика та етнологія). Бібліогр. матеріали з білоруської, російської та української міфології, фольклору та етнології / Уклад.: Н. Аксьонова, Ю. Полякова, М. Філон, О. Хомік; Бібліогр. ред.: С. Глибицька, С. Марченко. – Х.: ХНУ ім. В. Каразіна, 2008. – 336 с.
- 2) Баран В. Етногенез українського народу: короткий нарис. — К.: Товариство "Знання" України, 2007. — 148 с.
- 3) Баран В. Історичні витоки українського народу / В. Баран, Я. Баран. – К. Генеза, 2005. – 208 с.
- 4) Галичанець М. Українська нація. Походження і життя української нації з найдавніших часів до ХІ століття. – Тернопіль: Мандрівець, 2005. – 368 с.
- 5) Катрій Ю. Пізнай свій обряд. – Л.: Свічадо, 2004. – 472 с.
- 6) Коровицький О., Тканко З. Моделювання костюма в Україні ХХ ст. — Л., 2000. – 194 с.

- 7) Лепеха І. Рослини в слов'янській традиції / Авт.-уклад. І. Лепеха [та ін.]. – Одеса, [б.в.], 2007. – 76 с.
- 8) Лепеха Т. Українознавство: Навч. посібник. – К.: Просвіта, 2005. – 376 с.
- 9) Лозко Г. Етнологія України. Філософсько-теоретичний та етнорелігієзнавчий аспект. – К., АртЕК, 2002. – 304 с.
- 10) Лозко Г. Коло Свароже. Відроджені традиції. – Український письменник. – К., 2004. – 222 с.
- 11) Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів. – Ужгород, 2012. – 800 с.
- 12) Українська родина: родинний і громадський побут / Упор. Л. Орел. – К., 2000. – 424 с.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ

Модуль 1. Теоретичні аспекти ФЕМУ у дітей дошкільного віку в сучасних ЗДО

Тема 1. Організація навчання дітей дошкільного віку математики. Планування та облік роботи з ФЕМУ в ЗДО.

Теоретичні основи розвитку математичної науки для дітей дошкільного віку. Методична класифікації навчальних завдань. Зовнішня і внутрішня структура математичного заняття. Дидактична класифікації навчальних завдань. Методична класифікації навчальних завдань.

Тема 2. Теоретичні основи становлення теорії та методики формування математичних уявлень як науки.

Теоретичні основи розвитку математичної науки для дітей дошкільного віку. Зв'язок ТМФЕМУ з іншими науками. Предмет, значення та завдання курсу «ТМФЕМУ». Аналіз досліджень педагогів (М.Монтессорі, Я.О. Коменський, Ф.Фребель, Е.І. Тихеева, Ф.Н.Блехер). Загальнодидактичні принципи вивчення дошкільниками елементів математики. Основні положення вчених про формування математичних уявлень дошкільників. Значення формування елементарних математичних уявлень для пізнавального та розумового розвитку дошкільників: сучасні дослідження.

Навчально-дослідницькі завдання С.р. Аналіз програм розвитку «Я у Світі», «Українське дошкілля», «Дитина», «Впевнений старт». Зміст і організація роботи з ФЕМУ з дітьми дошкільного віку. Прослідкувати і записати, якими матеріалами обладнано групи раннього віку в ЗДО (їх якість, умови зберігання).

Тема 3. Організація і проведення занять з математики в ЗДО.

Особливості організації і проведення заняття в ЗДО. Підготовка до заняття. Організація заняття. Методичний кабінет. Підбір матеріалів з математики. Використання народознавства для формування у дітей дошкільного віку елементарних математичних уявлень.

Тема 4. Планування заняття з математики.

Загальні принципи планування. Засвоєння програми з математики. Особливості планування в різновікових групах. Аналіз і самоаналіз заняття.

Змістовий модуль 2. Науково-методичні та практичні умови ФЕМУ у дітей дошкільного віку

Тема 5. Особливості розвитку кількісних уявлень у дітей дошкільного віку. Методика ознайомлення дітей з множинами в різних вікових групах.

Особливості сприйняття і відтворення множин дітьми раннього віку Роль різних аналізаторів у формуванні уявлень про множину. Методика ознайомлення дітей з множинами в різних вікових групах.

Тема 6. Особливості розвитку в дітей понять про число, лічбу, обчислювальну діяльність. Завдання та методика навчання дітей лічити в різних вікових групах.

Особливості розвитку в дітей уявлень про натуральний ряд чисел у процесі лічильної діяльності. Завдання і методика навчання дітей лічби та обчисленню. Навчання дітей кількісної лічби. Порядкова лічба, зв'язок та відмінність від кількісної лічби. Ознайомлення з цифрами. Ознайомлення дітей з арифметичними задачами та прикладами. (підготовка до школи).

Тема 7. Формування у дітей уявлень про величину предметів та вимірювання.

Поняття про величину предметів. Особливості сприймання величини дітьми дошкільного віку. Завдання і зміст ознайомлення дітей дошкільного віку з величиною предметів. Методи та прийоми формування у дітей уявлень і понять про величину предметів. Навчання дітей вимірювати.

Тема 8. Формування у дітей уявлень та понять про форму предметів та геометричні фігури.

Поняття про форму предметів. Особливості сприймання форми предметів та геометричних фігур дітьми. Завдання і зміст ознайомлення дітей дошкільного віку з формою предметів та геометричними фігурами. Методи і прийоми формування у дітей уявлень і понять про форму предметів та геометричні фігури.

Тема 9. Формування просторових уявлень у дітей раннього та дошкільного віку.

Поняття про простір і просторові орієнтації. Особливості сприймання простору дітьми раннього і дошкільного віку. Завдання і зміст ознайомлення дітей дошкільного віку з просторовими уявленнями. Методи і прийоми формування просторових уявлень у дітей. Використання дидактичних завдань для розвитку у дітей орієнтації на площині /на альбомному аркуші, у зошиті в клітинку - для старшої групи – графічний диктант/.

Тема 10. Формування уявлень та понять про час у дітей дошкільного віку.

Час і його особливості. Сприймання часу і розвиток часових уявлень у дітей різного віку. Завдання формування орієнтування у часі у дітей дошкільного віку і шляхи здійснення їх. Методика формування часових уявлень та орієнтування в часі. Методика навчання розрізненню частин доби. Методика ознайомлення з календарем як системою мір часу. Формування чуття часу у старших дошкільників.

Тема 11. Особливості ФЕМУ у дітей четвертого та п'ятого року життя.

Методика формування уявлень у дошкільників про множину. Методик формування уявлень про число. Методика ознайомлення дошкільників з величиною. Методика ознайомлення з формою предметів дітей дошкільного віку. Орієнтування дітей в просторі та методика формування просторових уявлень у дітей. Орієнтування в часі, методика навчання розпізнавати частин доби, визначати їхньої послідовності.

Тема 12. Особливості забезпечення логіко-математичного розвитку дітей старшого дошкільного віку.

Розвиток у дітей старшого дошкільного віку уявлень і понять про число та лічбу. Завдання й методика навчання. Запозичення дітьми слів-числівників з мовлення дорослих. Етапи лічильної діяльності. Навчання дітей лічби за допомогою чисел. Особливості навчання кількісної та порядкової лічби. Підготовка та навчання дітей обчислювальній діяльності. Методика підготовки дітей до обчислювальної діяльності. Засвоєння складу числа. Поділ цілого на

частини. Розв'язування арифметичних задач та прикладів. Етапи навчання дошкільників розв'язувати та складати прості арифметичні задачі. Ознайомлення дітей з величиною предметів. Навчання дошкільників вимірювати.

Поняття про величину (розмір) предметів. Перервна та неперервна величина. Особливості сприймання дошкільниками величини предметів. Методи й прийоми формування уявлень про величину. Етапи ознайомлення дітей з величиною предметів. Методика вивчення вимірювання. Ознайомлення дітей з формою предметів. Особливості сприймання дошкільниками форми предметів та геометричних фігур. Методи й прийоми формування уявлень про форму та геометричні фігури. Сприймання часу та розвиток часових уявлень у дітей старшого дошкільного віку. Методика формування часових уявлень та орієнтування дітей у часі. Методика ознайомлення з календарем як системою мір часу. Формування чуття часу у старших дошкільників.

Основа література

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про дошкільну освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/2628-14>
3. Закон України «Про охорону дитинства». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/2402-14>
4. Базовий компонент дошкільної освіти / авт. кол.: А.Богущ, Г.Беленька, О.Богінічта ін. Київ : Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, 2012. 26 с. URL : http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponent_doshkilnoji_osviti_v_ukrajini/.
5. Інструктивно-методичні рекомендації «Щодо організації діяльності закладів освіти, що забезпечують здобуття дошкільної освіти у 2019/2020 навчальному році». URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-diyalnosti-zakladiv-osviti-sho-zabezpechuyut-zdobuttya-doshkilnoyi-osviti-u-20192020-navchalnomu-roci>.

Програми розвитку дітей, рекомендовані Міністерством освіти і науки України.

Комплексні програми:

- Впевнений старт. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку / О. О. Андрієтті, О. П. Голубович, О. П. Долинна та інші. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 104 с.

- Дитина : Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. керівн. В.Огнев'юк. Київ : Київ. у-тет ім. Б.Грінченка, 2016. 304 с.

- Стежина: комплексна альтернативна освітня програма для дошкільних навчальних закладів, що працюють за вальдорфською педагогікою. Автори-упорядники А.Гончаренко, Н.Дятленко. Київ, 2014. 223 с.

- Світ дитинства: комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів. Упоряд. О.Байєр, Л.Батліна, А.Богуш та ін. Тернопіль : Мандрівець, 2015. 200 с.

- Програма «Дитина в дошкільні роки». Наук. кер. проф. Крутій К. Л. Київ, 2016. 156 с.

- Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник». Тернопіль : Мандрівець, 2014. 144 с.

- Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт». О. О. Андрієтті, О. П. Голубович, О. П. Долинна та ін. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 104 с.

- Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко та ін. Тернопіль: Мандрівець, 2012. 264 с.

- Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). Частина 2. Від трьох до шести років. Аксьонова О., Аніщук А., Артемова Л. та ін. Київ, 2014. 452 с.

Навчально-методичні посібники:

1. Крутій К.Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу: монографія: у 2-х ч. Ч. 1.: Концепції, проектування, технології створення. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2009. 320 с.: іл.,

2. Сучасне заняття в дошкільному закладі: навч.-метод. посіб. за ред. Н.В. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2007. 496 с.

3. Патуга Т.І. Методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників: Навчально-методичний посібник. Львів, «Новий світ-2020», 2019. 298 с.

4. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р., Лазарович Н.Б. Педагогіка українського дошкілля у 3-х частинах, ч.2

навчальний посібник К: Видавничий Дім «Слово», 2017. 360с.

5. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р., Лазарович Н.Б. Педагогіка українського дошкілля у 3-х частинах, ч.3. Навчальний посібник К: Видавничий Дім «Слово», 2017 376с.

6. Закон України «Про дошкільну освіту». Документ 2628-III, чинний, поточна редакція від 16.07.2019, підстава - 2704-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>

7. Розумове виховання сучасних дошкільнят. Методичний посібник. За ред. О.Брежнєвої. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2015. 176с.

8. Комплекс практичних матеріалів «Вивчаємо математику». Молодший дошкільний вік Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 176 с. (Серія «Сучасна дошкільна освіта»).

9. Вивчаємо математику. Молодший дошкільний вік. Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 112 с. (Серія «Сучасна дошкільна освіта»).

10. Вивчаємо математику. Середній дошкільний вік. Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 112 с. (Серія «Сучасна дошкільна освіта»).

Електронні підручники:

1. Щербакова К. Й. Теорія і методика математичного розвитку. 2005. Євр. Університет. 261с

2. Сухар В. Л. Дидактичні ігри. Старший дошкільний. Х.: Вид-во «Ранок», 2012. 192 с. (Дошкільна освіта).

3. Белошистая. А.В. Формирование и развитие математических способностей дошкольников: Вопросы теории и практики: Курс лекций для студ. дошк. факультетов высш. учеб. заведений. М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2003. 400с.:ил.

5. Лазарович Н.Б., Чупахіна С.В. Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку: методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2015. 90с.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Змістовий модуль 1. Загальні аспекти теорії фізичного виховання

Тема 1. Предмет теорії і методики фізичного виховання та валеологічної освіти дітей дошкільного віку.

Предмет та основні завдання курсу. Характеристика основних понять. Зв'язок теорії фізичного виховання з іншими науковими дисциплінами, Природничо-наукові основи курсу. Основні методи наукових досліджень у галузі фізичного виховання. Етапи розвитку теорії та методики фізичного виховання.

Тема 2. Завдання фізичного виховання

Комплексний підхід у реалізації завдань з фізичного виховання. Характеристика оздоровчих, освітніх та виховних завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку. Валеологічна спрямованість завдань з фізичного виховання. Роль дошкільних навчальних закладів у вирішенні завдань з фізичного виховання.

Тема 3. Засоби фізичного виховання

Характеристика засобів фізичного виховання дошкільнят: оздоровчі сили природи (сонце, повітря, вода, ґрунт); гігієнічні фактори (розпорядок процесів життєдіяльності, харчування, особиста та громадська гігієна); фізичні вправи (масаж, рефлекторні вправи, пасивні, пасивно-активні та активні фізичні вправи). Характеристика фізичних вправ: поняття про зміст, структуру і техніку фізичних вправ, просторова характеристика, просторово-часова та часова характеристика. Класифікація фізичних вправ. Вимоги до вибору фізичних вправ.

Тема 4. Вікові особливості фізичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку

Закономірності фізичного розвитку дитячого організму: інтенсивність фізичного розвитку; висока пластичність та чутливість по відношенню до подразників зовнішнього середовища; напруженість процесів обміну речовин; тісна взаємодія фізичного та психічного розвитку дітей. Характеристика

особливостей розвитку та удосконалення функцій органів та систем дитячого організму в процесі виконання фізичних вправ.

Змістовий модуль 2. Загальні основи методики фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку

Тема 1. Загальні основи навчання та розвитку дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання

Єдність навчання, виховання та розвитку дітей у процесі фізичного виховання. Специфіка реалізації принципів навчання у фізичному вихованні. Методи і прийоми навчання фізичних вправ. Співвідношення дидактичних методів та прийомів навчання на різних етапах навчання дошкільників рухових дій. Етапи навчання дітей руховим діям: початкове розучування рухової дії, поглиблене розучування, закріплення та удосконалення рухових дій. Поняття про рухові вміння та навички, умови їх формування. Закономірності формування рухових навичок.

Тема 2. Рухливі ігри та методика їх проведення

Характеристика рухливої гри як засобу всебічного розвитку і виховання дітей. Поняття про рухливу гру, її структура. Класифікація рухливих ігор, основні види ігор. Видатні педагоги про роль рухливої гри. Особливості методики проведення рухливих ігор з дітьми різного віку.

Вибір рухливих ігор для дітей дошкільного віку. Ускладнення та варіативність рухливих ігор. Підготовка вихователя і дітей до рухливої гри. Організація та керівництво рухливою грою. Методика проведення рухливих ігор у різних вікових групах.

Змістовий модуль 3. Особливості методики використання засобів фізичного виховання в ДНЗ

Тема 1. Зміст та методика навчання основних рухів дітей дошкільного віку

Види основних рухів та їх характеристика (ходьба, біг, лазіння, стрибки, метання, вправи у рівновазі). Техніка виконання основних рухів. Методика навчання дітей основних рухів, послідовність добірки фізичних вправ для формування у дітей різних вікових груп рухових умінь та навичок з виконання

основних рухів. Використання підготовчих та допоміжних вправ. Прийоми страхування та попередження травматизму.

Тема 2. Організація і проведення загальнорозвивальних та стройових вправ з дітьми дошкільного віку

Особливості використання загальнорозвивальних та стройових вправ у дошкільному навчальному закладі. Зміст та методика навчання дітей різних вікових груп вправ з шиккування та перешиккування, загальнорозвивальних і танцювальних вправ.

Змістовий модуль 4. Загальні аспекти валеологічної освіти дошкільників

Тема 1. Зміст валеологічної освіти дітей дошкільного віку

Визначення понять “валеологічна освіта”, “валеологічне виховання”. Основні принципи валеологічної освіти. Елементи змісту валеологічної освіти. Валеологічна культура. Напрямки розвитку валеологічної освіти. Зміст дошкільного інтегративного курсу “Валеологія”.

Тема 2. Формування культурно-гігієнічних навичок у дітей дошкільного віку

Ранковий туалет. Догляд за порожниною рота. Догляд за руками. Алгоритм миття рук. Догляд за шкірою. Догляд за вухами. Догляд за очима. Догляд за волоссям.

Змістовий модуль 5. Основні форми роботи з фізичного виховання у дошкільних навчальних закладах

Тема 1. Фізкультурно-оздоровчі заходи в розпорядку дня дошкільника

Види фізкультурно-оздоровчих заходів. Правила добору фізичних вправ для комплексів ранкової гімнастики. Особливості складання комплексів ранкової гімнастики для дітей різних вікових груп. Зміст та структура ранкової гімнастики. Методика проведення ранкової гімнастики в різних вікових групах.

Особливості проведення гімнастики пробудження в різних вікових групах ДНЗ. Обґрунтування необхідності проведення малих форм активного відпочинку, їх зміст та структура. Варіанти проведення фізкультхвилинок та фізкультпауз.

Тема 2. Заняття з фізичної культури – основна форма фізичного виховання в ДНЗ

Типи занять. Обґрунтування типового плану побудови занять з фізичної культури. Способи організації дітей. Шляхи регулювання фізичних, емоційних та психічних навантажень на заняттях.

Значення занять із фізичної культури на повітрі. Особливості організації та варіанти проведення занять на повітрі. Зміст занять із фізичної культури на повітрі в різні пори року.

Структура та зміст занять з фізичної культури

Завдання та зміст структурних частин заняття з фізичної культури. Особливості методики проведення підготовчої частини заняття. Особливості методики проведення основної частини заняття. Заключна частина заняття з фізичної культури в ДНЗ. Загальна та моторна щільність занять з фізичної культури, Шляхи підвищення показника моторної щільності занять з фізичної культури.

Базова література:

1. Вільчковський Е. С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних закладах: Навчально-методичний посібник / Вільчковський Е. С., Денисенко Н. Ф. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 128 с.
2. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. / Вільчковський Е. С., Курок О. І. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2005. – 428 с.
3. Денисенко Н. Ф. Через рух – до здоров’я дітей: Навчально-методичний посібник / Денисенко Н. Ф., Аксьонова О. П. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 88 с.
4. Дошкільне тіловиховання. Вплив рухової активності на здоров’я дитини дошкільного віку / Автори-упорядники: Л. В. Калуська, З. В. Калуський, М. М. Гуменюк. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 184 с.

5. Степаненкова Э. Я. Теория и методика физического воспитания и развития ребенка / Степаненкова Э. Я. – М., 2001.
6. Теория и методика физического воспитания: В 2 т. / Под ред. Т. Ю. Круцевич. – К., 2003.

Допоміжна література

1. Богініч О. Оздоровча педагогіка: Вдосконалення малих форм активного відпочинку / Богініч О. //Дошкільне виховання. – 2002. – № 7. – С. 18-19.
2. Богініч О.Л. Фізичне виховання дітей дошкільного віку засобами гри / Богініч О.Л. – К., 2001. – 140 с.
3. Бурова А. Рухливі ігри: організація та керівництво: Методичні рекомендації / Бурова А. //Дошкільне виховання. – 2002. – № 1. – С. 18-19.
4. Ворончук О. Ігрове фізкультурне обладнання / Ворончук О. //Дошкільне виховання. – 2003. – №9. – С. 16-19.
5. Денисенко Н. Гартуємо тіло і дух: Сучасні підходи до фізичного виховання та оздоровлення дошкільників / Денисенко Н. //Дошкільне виховання. – 2002. – № 6. – С. 14-15.
6. Поліщук О.В. Дві хвилини здоров'я: фізкультхвилинки на заняттях / Поліщук О.В. // Дошкільне виховання. – 2003. – № 11. – С. 18-19.